

Diagnoza potrzeb mieszkańców Ulrychowa i rekomendacje dotyczące nowego miejsca dla sąsiadów

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

Autorki raportu:

Anna Biernat, Maria Jagaciak

Diagnoza potrzeb mieszkańców Ulrychowa i rekomendacje dotyczące nowego miejsca dla sąsiadów

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

Warszawa, grudzień 2016

Autorki raportu:

Anna Biernat, Maria Jagaciak

Zespół badawczy:

Anna Baczek-Dombi, Zofia Komorowska,
Jan Mencwel, Maria Perchuć-Żółtowska,
Paweł Sielczak, Jan Wiśniewski, Katarzyna
Witkowska

Wolontariuszki:

Dominika Misterka, Zuzanna Smoczyńska

Zdjęcia:

Maria Jagaciak, Wojciech Radwański,
Wojciech Piętka

Skład, grafika:

Marta Lissowska – zespół wspólny
(www.zespolwespol.org)

ISBN 978-83-62590-29-2

O Stoczni:

Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” powstała w celu krytycznego i rzetelnego opisywania wyzwań dotyczących życia społecznego w Polsce oraz poszukiwania i upowszechniania skutecznych, innowacyjnych i opartych na partycypacji obywatelskiej metod reagowania na nie. Aktualne działania podejmowane przez Stocznnię koncentrują się wokół czterech kluczowych zagadnień: badań i ewaluacji, innowacji społecznych, partycypacji obywatelskiej oraz zbliżania wiedzy i praktyki.

www.stocznia.org.pl

Spis treści

1. Wstęp —	4
2. Podstawowe informacje o działaniach —	6
2.1 Działania diagnostyczno-konsultacyjne wśród mieszkańców —	6
2.2 Wywiady z lokalnymi instytucjami —	8
2.3 Warsztaty —	8
2.4 Projekt architektoniczny —	9
3. Ulrychów —	14
4. Mieszkańcy —	17
4.1 Podstawowe dane —	17
4.2 Portrety grupowe —	24
5. Otoczenie instytucjonalne —	30
Doświadczenia innych miejsc aktywności lokalnej —	36
6. Rekomendacje dla nowego miejsca dla sąsiadów —	38
Załączniki —	42

1. Wstęp

Jesienią 2017 r. w budynku przy ul. Olbrachta 9 (dawnej administracji Osiedla Mszczonowska) zostanie uruchomiona nowa przestrzeń dla mieszkańców Ulrychowa – miejsce aktywności lokalnej¹. Parterowy wolnostojący budynek, wciśnięty między bloki, położony jest w centralnej części Ulrychowa – 300 metrów od niego znajduje się rondo im. Ks. Krygiera, czyli jeden z najbardziej rozpoznawalnych punktów osiedla, otoczony małymi sklepikami i punktami usługowymi. Miejsce ma ok. 130 m², składa się z kilku pokoi, kuchni i łazienki. Do budynku przylega mały ogródek, otoczony siatką. Przestrzeń może służyć różnym grupom – m.in. dzieciom, młodzieży, rodzinom z małymi dziećmi, osobom samotnym, starszym, niepełnosprawnym, mieszkającym na Ulrychowie od wielu lat, jak i tym, którzy osiedlili się tu niedawno. Już na tym etapie wiadomo, że miejscem będzie zarządzać organizacja pozarządowa, wybrana w trybie konkursowym przez Urząd Dzielnicy Wola.

Pomiędzy wrześniem a grudniem 2016 r. Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” wraz z Fundacją Chrześcijańską Nebo przeprowadziły na zlecenie Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Dzielnicy Wola szereg aktywności ze społecznością osiedla. Były to z jednej strony działania mające na celu poznanie potrzeb mieszkańców, a z drugiej integracyjno-animacyjne.

Niniejszy raport stanowi podsumowanie tych działań. Zawiera charakterystykę społeczności

Ulrychowa, pokazuje jej różne potrzeby i wymiary oraz dostrzeżone przez nas potencjały. W raporcie w sposób szczególny skupiliśmy się na przedstawieniu oczekiwań różnych grup mieszkańców względem nowego miejsca oraz opracowanych m.in. na ich podstawie rekomendacji, które mogą posłużyć do przygotowania programu działań nowej instytucji tak, by jak najlepiej odpowiadała na potrzeby mieszkańców.

¹ W dalszej części raportu pisząc o tej przestrzeni będziemy używać zwrotu „miejsce dla sąsiadów”. Zwroty „miejsce aktywności lokalnej”, jak i „dom sąsiedzki”, którymi posługuje się Centrum Komunikacji Społecznej, niosą za sobą konkretne sposoby myślenia o ofercie i sposobie funkcjonowania tego typu miejsc, o których w tym raporcie nie chcemy od początku przesądzać.

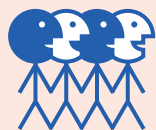
widok na
budynek
nowego miejsca
dla sąsiadów od
ul. Olbrachta

2. Podstawowe informacje o działaniach

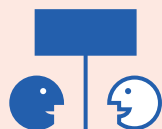
2.1 Działania diagnostyczno-konsultacyjne wśród mieszkańców

W październiku i listopadzie 2016 r. przeprowadziliśmy działania konsultacyjno-diagnostyczne w przestrzeni Ulrychowa. Ich celem było dowiedzenie się, jak mieszkańcom żyje się w tej części Woli oraz jakie mają potrzeby i pomysły związane z nowym miejscem dla sąsiadów. Animatorzy z Fundacji Nebo i badacze ze „Stoczni” niemal codziennie przebywali wśród mieszkańców, roznosząc materiały informacyjne, rozmawiając z mieszkańcami, przeprowadzając ankiety. Punkty konsultacyjne i wydarzenia organizowane na świeżym powietrzu dały możliwość do dłuższych spotkań i przedstawienia idei domu. We wszystkich działaniach uczestniczyło w sumie ok. **500 mieszkańców**.

Wykorzystaliśmy miejsca i czas, które gromadziły mieszkańców Ulrychowa:

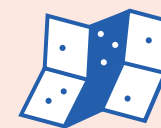
W niedzielę 2 października zorganizowaliśmy otwierający nasze działania **happening** pod budynkiem przy ul. Olbrachta 9. Poza rozmowami o potrzebach mieszkańców był to też czas na zwiedzenie przestrzeni.

W październikowe weekendy rozstawialiśmy czterokrotnie **punkty konsultacyjne**. W ich trakcie pytaliśmy mieszkańców o skojarzenia z Ulrychowem oraz cechy i potrzeby różnych grup wiekowych, na które mogłaby odpowiadać oferta nowego miejsca przy ul. Olbrachta. Szukaliśmy też osób chcących działać na rzecz nowego miejsca dla sąsiadów.

Spotkania z mieszkańcami wykorzystaliśmy również do opowiadania o różnych sposobach obywatelskiego zaangażowania, rozdając wydane przez Centrum Komunikacji Społecznej ulotki i poradniki².

Punkty konsultacyjne odbyły się: 9.10 (niedziela) – na placu pod Kościołem przy rondzie im. Krygiera, 21.10 (piątek) – pod sklepem Biedronka przy ul. Olbrachta, 23.10 (niedziela) – Piknik Sąsiedzki przy ul. Góralskiej 4 oraz 30.10 (sobota) – w Wola Parku.

W ramach działań diagnostycznych zbieraliśmy od mieszkańców informacje o miejscach ważnych, ładnych, lubianych z ich punktu widzenia, a także opowiedziane przez nich lokalne historie związane z Ulrychowem. Efektem są **wydrukowane mapy Ulrychowa**, uzupełnione o grafiki stworzone podczas warsztatów przez samych mieszkańców³.

Ważnym elementem diagnozy, była papierowa **ankieta**, skierowana do dorosłych mieszkańców Ulrychowa. Kwestionariusz składał się z 18 pytań, dotyczących

² Obie publikacje, o których opowiadaliśmy dostępne są również on-line: Niezbędnik Aktywnego Mieszkańca (http://inicjatywa.um.warszawa.pl/sites/inicjatywa.um.warszawa.pl/files/NIEZB%C4%98DNIK_wersjaIII_czerwiec_2016.pdf) i Miejski Informator Młodzieżowy (<http://mrw.um.warszawa.pl/sites/default/files/Informator%20m%C5%82odzie%C5%BCowy%20-%20internet.pdf>)

³ Mapy są dostępne w różnych instytucjach na terenie Ulrychowa, np. w bibliotece przy ul. Redutowej 48. Można je również otrzymać w siedzibie Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia oraz w Fundacji „Stocznia”.

oceny życia na Ulrychowie, sposobów spędzania wolnego czasu i oceny lokalnej oferty a także pomysłów na nowe miejsce dla sąsiadów⁴.

Zgodnie z pierwotnymi założeniami wyniki badania ankietowego nie mają jednak charakteru reprezentatywnego, tzn. nie mogą być uogólniane na całą populację mieszkańców Ulrychowa. Planując działania diagnostyczno-konsultacyjnej dotyczącego nowego domu sąsiedzkiego w tej konkretnej społeczności uznaliśmy, że przede wszystkim chcemy w ten sposób zwiększyć grono osób, które wyrażą swoje poglądy i oczekiwania, a z różnych powodów nie będą miały okazji wypowiedzieć się ustnie w trakcie warsztatów lub punktów konsultacyjnych.

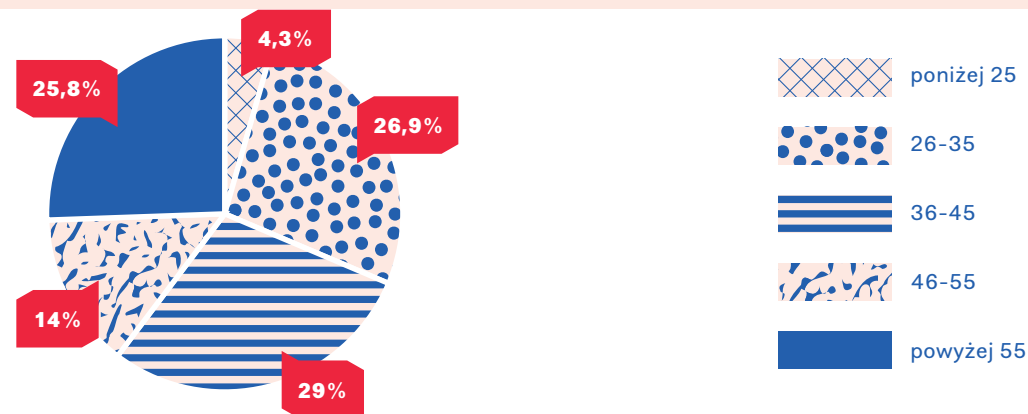
Łącznie papierową ankietę wypełniło 106 osób. Aż 70% z nich to kobiety (w konsekwencji nie można więc skutecznie wnioskować na podstawie samej ankiety odnośnie preferencji i potrzeb mężczyzn mieszkających na Ulrychowie). Co jednak ważne, ankietę papierową wypełniły osoby w różnym wieku, o różnym wykształceniu i sytuacji materialnej i zawodowej.

Przygotowaną na potrzeby diagnozy papierową ankietę mieszkańcy wypełniali podczas punktów konsultacyjnych i rozmów z ankieterami obecnymi w październiku i listopadzie na osiedlu. W trzech punktach na Ulrychowie (w przedszkolu, aptece i bibliotece) zostawiliśmy też pudełka, do których dołączone były puste ankiety, dając możliwość samodzielnego wypełnienia kwestionariusza.

⁴ Ankieta stanowi załącznik nr 1 do raportu.

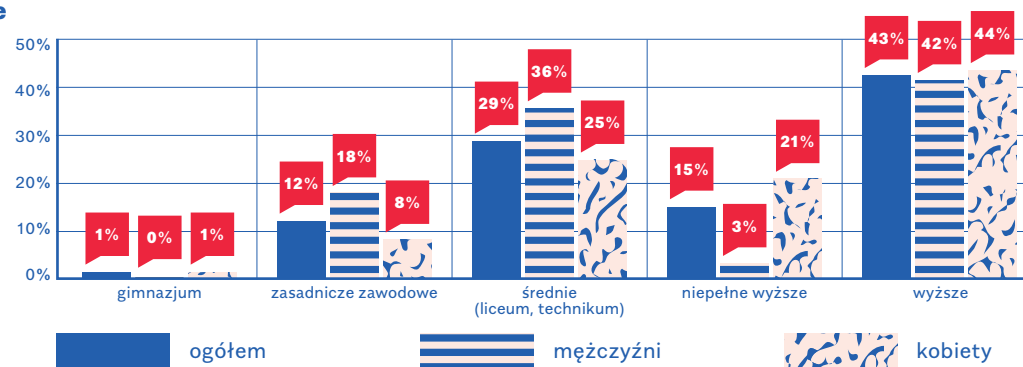
Wiek

N = 106

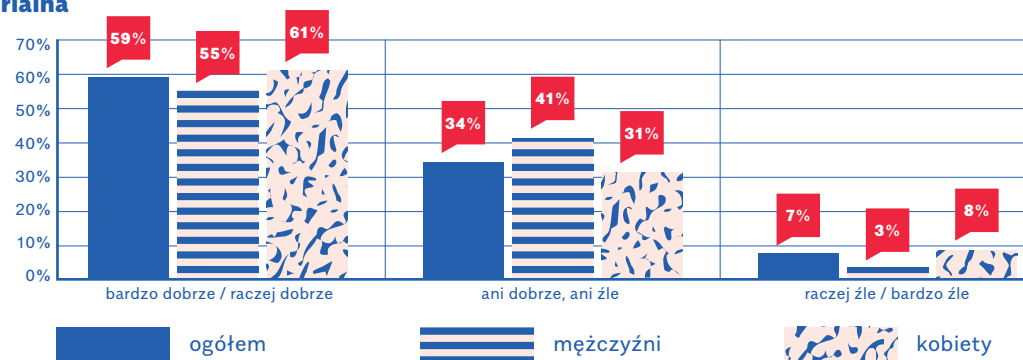
Wykształcenie

N = 106

Sytuacja materialna

N = 106

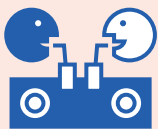
Z kolei na ogrodzeniu budynku przy ul. Olbrachta została zawieszona **skrzynka na listy z pomysłami**. Wirtualnie uwagi, deklaracje i pytania można było

kierować także poprzez stronę internetową **www.sasiedzki-ulrychow.pl**.

Jednocześnie staraliśmy się też dotrzeć do młodszych mieszkańców Ulrychowa, wiedząc od przedstawicieli Dzielnicy, że będą oni ważnymi odbiorcami

oferty tego typu miejsca. Stworzyliśmy więc **internetową wersję ankiety**, przeznaczoną tylko dla tej grupy wiekowej, którą promowaliśmy wśród dzieci i młodzieży w wieku 12–16 lat, chodzącej do szkół na Ulrychowie. Każdy z uczniów otrzymał w trakcie lekcji swój kod (token) pozwalający na anonimowe wypełnienie ankiety oraz jednocześnie udział, o ile opiekunowie wyrażą na to zgodę, w konkursie na hasło promujące nowe miejsce przy ul. Olbrachta. Ankietę wypełniło 40 osób.

Kulminacyjnym punktem działań był **piknik sąsiedzki** który zorganizowaliśmy 23 października na placu zabaw przy ul. Góralskiej 4.

Był on z jednej strony okazją do poznania się mieszkańców, wspólnego spędzenia czasu przy grillu i zabawach dla dzieci, z drugiej – czasem na zebranie opinii ulrychowian na temat przyszłego miejsca dla sąsiadów.

Dużym wsparciem w prowadzonych działaniach była Fundacja Nebo, która odpowiedzialna była

za **działania animacyjne**. Składały się na nie warsztaty z młodzieżą gimnazjalną, podwórkowe akcje animacyjne dla dzieci i warsztaty wspierające rodziny z małymi

dziećmi. Zorganizowane zostały także dwa wydarzenia, będące okazją do spotkań mieszkańców i budowania więzi wokół nowego miejsca dla sąsiadów: wspomniany już wyżej piknik sąsiedzki oraz Gwiazdka Sąsiedzka, która odbyła się w połowie grudnia w budynku przy Olbrachta 9. Podczas wszystkich działań animatorzy gromadzili wiedzę na temat społeczności. Szczególnie ważne są informacje jakie udało się im uzyskać na temat sytuacji i potrzeb młodzieży.

2.2 Wywiady z lokalnymi instytucjami

W trakcie działań diagnostycznych przeprowadziliśmy wywiady z przedstawicielami pięciu lokalnych instytucji, tj. dzielnicowym, pedagog szkolną z jednego z gimnazjów na terenie Ulrychowa, pracowniczką biblioteki publicznej, przedstawicielką Spółdzielni Mszczonowska, pracownikiem Ośrodka Wsparcia Dziennego. Rozmowy dotyczyły problemów, potrzeb, sposobu spędzania czasu wolnego przez mieszkańców oraz usług funkcjonujących na tym terenie.

2.3 Warsztaty

W listopadzie i grudniu zorganizowaliśmy **serię spotkań**, by zebrany podczas fazy diagnostyczno-konsultacyjnej materiał omówić z różnymi grupami odbiorców i ekspertów. W warsztatach

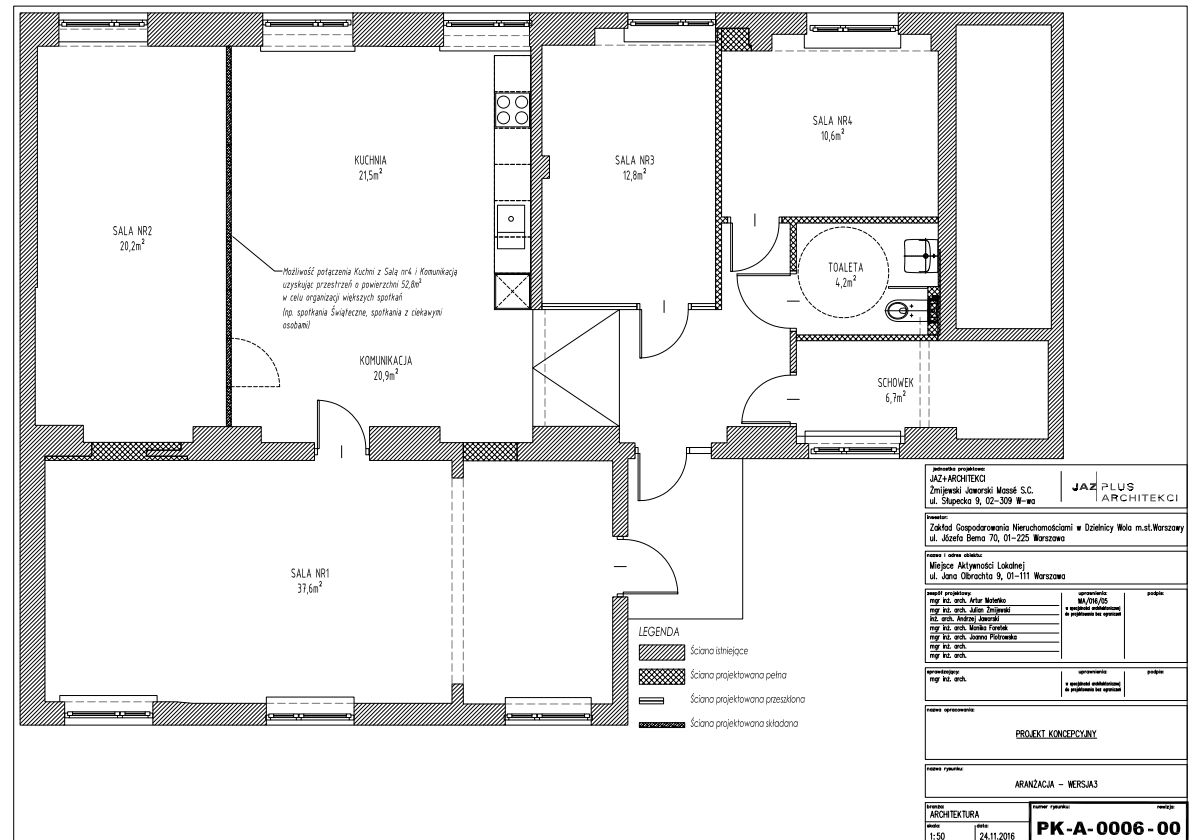
– poza pracownikami „Stoczni”, brali udział także przedstawiciele Urzędu Dzielnicy Wola i architekci projektujący przestrzeń nowego miejsca dla sąsiadów, prezentujący warianty układu budynku i konsultując je z uczestnikami kolejnych spotkań.

W pierwszej kolejności pokazaliśmy wyniki naszych działań diagnostyczno-konsultacyjnych samym **mieszkańcom Ulrychowa**. Wspólnie porządkowali i szeregowali różne potrzeby mieszkańców i zastanawiali się, na które z nich może odpowiadać miejsce przy ul. Olbrachta. Następnie spotkaliśmy się z **przedstawicielami miejsc aktywności lokalnej** z różnych części Warszawy, by posłuchać o modelach działania analogicznych miejsc dla lokalnej społeczności, sposobach odpowiadania na potrzeby różnych grup odbiorców. Ich eksperckie rady okazały się ważne przy formułowaniu rekomendacji oraz ukazaniu spektrum rozwiązań i wyzwań stojących przed miejscem mającym służyć mieszkańcom Ulrychowa. Uwagi dotyczyły tworzenia oferty, wyboru grup docelowych, finansowania, modelu zarządzania oraz sposobu zaprojektowania przestrzeni.

Na kolejne spotkanie zaprosiliśmy **przedstawicieli instytucji działających na terenie Ulrychowa**. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele biblioteki publicznej przy ul. Redutowej, Zespołu Szkół przy ul. Elekcyjnej, Spółdzielni Mszczonowska, Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, Fundacji Nebo, Wolskiego Centrum Kultury. Rozmowa dotyczyła tego, w jaki sposób nowa przestrzeń dla mieszkańców powinna funkcjonować, tak, by uzupełniać istniejącą ofertę, a nie być konkurencją dla innych podmiotów, oraz tego, które grupy mieszkańców najbardziej potrzebują wsparcia.

2.4 Projekt architektoniczny

W czasie gdy trwały nasze działania, powstawał projekt architektoniczny nowego miejsca dla sąsiadów, który, na zlecenie Zarządu Gospodarowania Nieruchomościami na Woli, wykonywał zespół JAZ+Architekci. Dzięki przychylności architektów i otwartości ZGN-u udało się wpleść prace nad projektem z harmonogramem warsztatów. Na podstawie rozmów z mieszkańcami i doświadczenia przedstawicieli innych miejsc aktywności lokalnej udało się wnieść poprawki do projektu i stworzyć przestrzeń odpowiadającą na zdiagnozowane potrzeby. Efektem jest np. usytuowanie kuchni w centralnym punkcie budynku, utworzenie nowej ścianki przesuwnej i zadbanie o możliwość elastycznego przeznaczenia poszczególnych pomieszczeń.

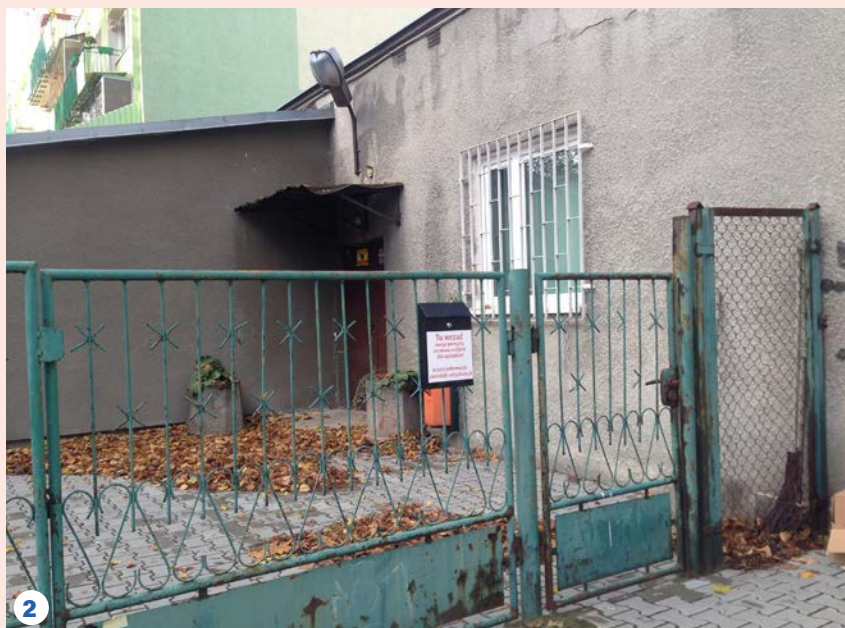
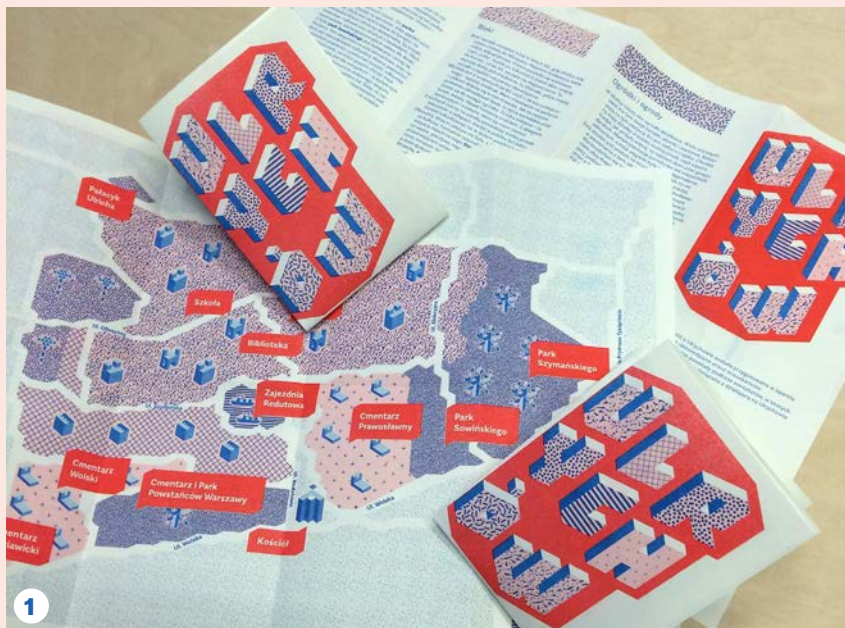

1 happening

2
punkt
konsultacyjny
pod sklepem
Biedronka

3
plansza
z punktu
konsultacyjnego

1
mapa
Ulrychowa
stworzona
przez
mieszkańców

2
skrzynka na
pomysły

3—4
działania
diagnostyczno-
konsultacyjne:
ankieta

1

2

3

1—3
piknik sąsiedzki

1

3

2

4

1—3
działania
animacyjne
podczas
pikniku
sąsiedzkiego

4
pomysły
mieszkańców
zebrane
podczas
pikniku
sąsiedzkiego

3. Ulrychów

Na obecny wygląd przestrzeni Ulrychowa wpływ miała historia tego miejsca, a przede wszystkim funkcje, jakie pełniło wobec rozwijającej się Warszawy.

Ulrychów jest więc przede wszystkim efektem przekształceń następujących na obszarach silnie eksploatowanych przemysłowo, a następnie przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową dla osób pracujących w zakładach przemysłowych. Rozkwit przemysłu na przełomie XIX i XX w. przyciągnął na te tereny ludność ze wsi. Wtedy powstały tu liczne zakłady przemysłowe i m.in. Ogrody Ulrichów, które miały niebagatelny wpływ na rozwój przestrzeni publicznej na (nazwanym na cześć ich właściciela) Ulrychowie⁵.

Po zakończeniu II wojny światowej, gdy na Woli nastąpił kolejny etap rozwoju przemysłu, wiążący się z nagłym przyrostem zakładów, pojawiła się potrzeba znalezienia miejsca zamieszkania dla ich pracowników. Wtedy też rozpoczęła się szybka rozbudowa Ulrychowa – powstała tam niskobudżetowa, wielorodzinna zabudowa mieszkaniowa (dzięki strategicznemu położeniu obszary te zostały dobrze skomunikowane z centrum miasta), a sam obszar dołączono do granic stolicy (oficjalnie – w 1951 r!). Obecnie na Ulrychowie to właśnie bloki mieszkalne wybudowane w latach

⁵ Jan Krystian Ulrich był przedsiębiorcą i ogrodnikiem. W 1876 r. przeniósł firmę, którą założył jego ojciec, na ziemie w podwarszawskiej wsi Górcie (dzisiaj przy ul. Górczewskiej). Ten zakład ogrodniczy, szklarnia i ogród pokazowy przez osiemdziesiąt lat wpływały na rozrost warszawskiego ogrodnictwa i pełniły funkcję miejsca spotkań okolicznych mieszkańców. Gdy w 2000 r., po latach opuszczenia, zakłady zlikwidowano, wybudowano na ich obszarze centrum handlowe Wola Park (teren ten sam w sobie dzisiaj nie należy do Ulrychowa, ale znajduje się tuż przy jego granicy), a o Ogrodach Ulrichów przypominają jedynie fragmenty zachowanego pałacu, szklarni (pod ochroną konserwatorską).

50.–80. XX w., połączone z nieco zaniedbaną przestrzenią publiczną (podniszczonymi placami zabaw, nielicznymi ławkami i rozbudowującymi się parkingami) są najbardziej charakterystyczną wizualnie wizytówką obszaru. To z reguły kilkunastu kondygnacyjne budynki z monotonnymi elewacjami i prostymi oknami. Część z nich pozbawiona jest wind, co stanowi barierę dla różnych grup mieszkańców. Podczas warsztatów z grafikami, będących elementem projektu, uczestnicy mieli za zadanie stworzyć **symbol najbardziej charakterystyczny dla Ulrychowa**. Ich wybór padł właśnie na blok mieszkalny. W ich wyniku powstała przypinka rozdawana mieszkańcom, dostępna w różnych instytucjach na terenie obszaru.

Ważną przestrzenią, jednoznacznie pozytywnie ocenianą przez mieszkańców, są ograniczające Ulrychów od wschodu i południa **parki**: Park Wodny Moczydło, Park Szymańskiego oraz Park Sowińskiego. W opinii naszych rozmówców stanowią one ważne miejsce spotkań i w sumie **jedyną zadbaną przestrzeń publiczną do spędzania czasu poza domem na terenie osiedla**. Dla kolorytu Ulrychowa ważne są też liczne cmentarze (katolicki, karaimski, prawosławny).

Podczas działań diagnostyczno-konsultacyjnych, mieszkańcy i przedstawiciele lokalnych instytucji odnosili się i oceniali następujące aspekty osiedla:

- **dostęp do usług i punktów handlowych w centrum Ulrychowa.**

Mieszkańcy pozytywnie oceniają dostęp do punktów handlowych i usług (poczta, przychodnia zdrowia), wskazując na bliskość i różnorodność zarówno tych położonych w centrum osiedla (co ma znaczenie zwłaszcza dla osób starszych), jak

i centrum handlowego. Część rozmówców żałowała jednak likwidacji bazaru na rogu ul. Olbrachta i Górczewskiej (pod budowę metra) oraz wskazywała, że na osiedlu brakuje baru z przystępnymi cenami.

- **rozbudowa osiedla**

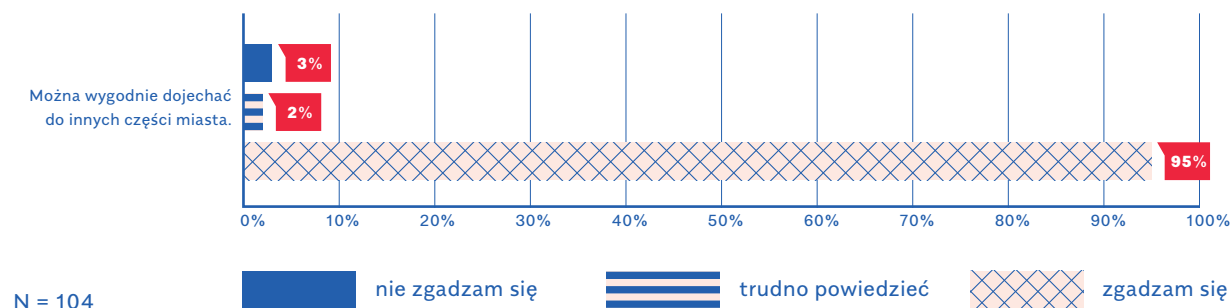
W ostatnich latach Ulrychów rozwija się i zmienia. W zachodniej części, dotychczas uważanej za jego najbardziej zaniedbany obszar, na którym kiedyś funkcjonowała większość okolicznych zakładów przemysłowych, opustoszałe budynki są zastępowane nowymi blokami mieszkalnymi i osiedlami deweloperskimi. Następują przez to zmiany w strukturze ludności na tym terenie. Dodatkowo, podjęto inwestycje mające na celu lepsze uporządkowanie istniejącej już zabudowy. W 2007 r. przy ulicach Góralskiej, Jana Olbrachta i Redutowej powstało dzięki temu tzw. nowe centrum osiedla. Wybudowano tam kościół Dobrego Pasterza, a przy nim rozległy plac z rondem. Większość punktów usługowych Ulrychowa znajduje się właśnie w pobliżu tego miejsca⁶. Przedstawiciele lokalnych instytucji stawiają hipotezę, że pojawienie się nowych mieszkańców, przyczynia się częściowo do zmniejszenia problemów widocznych w społeczności (np. w szkołach).

- **skomunikowanie z centrum Warszawy**

Według mieszkańców osiedle jest bardzo dobrze skomunikowane z centrum miasta (patrz wykres na s. 13), do którego można dojechać w ok. 15 minut komunikacją miejską (zarówno autobusami jak i tramwajami). Od grudnia 2016 r. w tej

⁶ Nowe miejsce dla sąsiadów będzie znajdowało się jedynie kilkaset metrów od ronda im. Ks. Krygiera.

Ocena Ulrychowa jako miejsca do życia

części Warszawy trwają prace nad nowymi stacjami II linii warszawskiego metra, które dodatkowo wzmocnią potencjał Ulrychowa i przyciągną na ten teren inwestorów oraz nowych mieszkańców. W trakcie prowadzenia działań diagnostycznych temat budowy metra był poruszany przez mieszkańców, częściowo budził w nich obawy związane z planowanymi zmianami w komunikacji i wiążącymi się z tym utrudnieniami.

- **przestrzeń publiczna**

W trakcie prowadzonych przez nas działań diagnostyczno-konsultacyjnych mieszkańcy Ulrychowa podkreślali, że brakuje im przestrzeni publicznych do spotkań, czy dobrze zagospodarowanych miejsc, zwłaszcza pod kątem dzieci i seniorów⁷. Rozmówcy wskazywali przede wszystkim na małą liczbę i skromne wyposażenie placów zabaw (pojawiały się nawet głosy, że podczas ciepłych miesięcy tworzą się na nich kolejki). Osoby starsze wskazywały natomiast na brak ławek, umożliwiających odpoczynek podczas spacerów czy zakupów. W odczuciu mieszkańców okolica jest

⁷ Więcej na ten temat w dalszej części raportu.

mało zadbane, a istniejąca infrastruktura zaczyna być coraz bardziej zdewastowana.

Według przedstawicieli policji, spółdzielni mieszkaniowych i władz Dzielnicy, bolączką mieszkańców są **parkingi samochodowe**. Stara część osiedla nie została zaprojektowana pod kątem dużej liczby samochodów. Nowo wybudowane bloki wpływają na wzrost zapotrzebowania na kolejne miejsca parkingowe. Chociaż trzeba zaznaczyć, że zdania na ten temat są mocno podzielone. Część mieszkańców uważa, że parkingów jest za dużo, co wpływa na pogorszenie jakości krajobrazu tej części dzielnicy. Część parkingów powstaje kosztem zielonych przestrzeni pomiędzy blokami, pierwotnie przeznaczonych dla pieszych. Inni są natomiast zdania, że miejsc postojowych jest zbyt mało, a jednocześnie często brakuje przestrzeni, którą można byłoby przeznaczyć do takiego użytkowania.

1

3

2

4

1
przypinka
z symbolicznym
blokiem
ulrychowskim

2
Klub Osiedlowy

3
„nie ma się
gdzie spotkać”
– charaktery-
styczna
odpowiedź
podczas rozmów
z mieszkańcami

4
...bólączką
mieszkańców
są parkingi
samochodowe

4. Mieszkańcy

W poniższym rozdziale przedstawiamy „portret” mieszkańców Ulrychowa. Wychodząc od podstawowych danych statystycznych przedstawiamy bardziej rozbudowaną analizę potrzeb i problemów poszczególnych grup, wynikającą z przeprowadzonych działań diagnostyczno-konsultacyjnych.

To właśnie te efekty naszych działań były dla nas kluczowe przy przygotowywaniu rekomendacji dla nowego miejsca dla sąsiadów, opisanych na końcu raportu (ale sygnalizowanych już także częściowo w tej części). Wierzimy bowiem, że myśląc o potrzebach związanych z tego typu przestrzenią, należy wychodzić od charakterystyki mieszkańców, opisanie ich zachowań związanych ze spędzaniem wolnego czasu i problemów, z którymi poszczególne grupy stykają się na co dzień.

4.1 Podstawowe dane

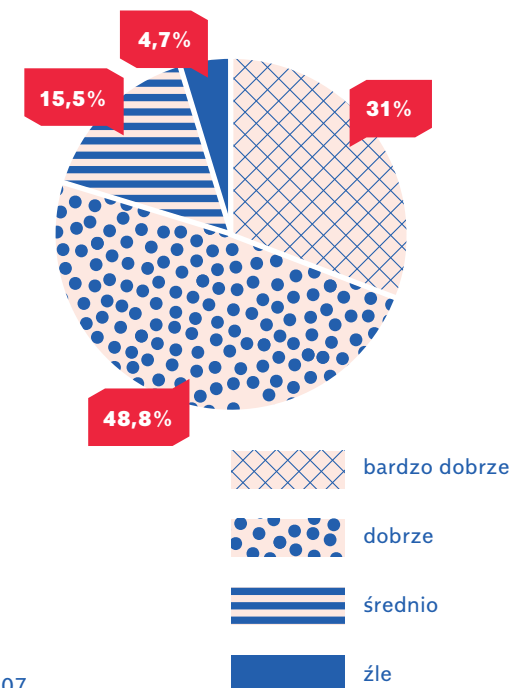
Na Ulrychowie obecnie zameldowane są 22 623 osoby. Większość z nich mieszka w blokach. Jedynie w zachodniej części osiedla jest mały obszar o zabudowie jednorodzinnej.

Jak wspomnieliśmy w poprzednim rozdziale, Ulrychów został przyłączony do Warszawy dopiero w 1951 r. i to na okres powojenny przypada budowa bloków na tym obszarze. W ostatnich latach powstają też nowe budynki mieszkalne na obrzeżach Ulrychowa, przy ul. Sowińskiego i wzdłuż ul. Górczewskiej, a planowana jest także dalsza rozbudowa obszaru.

Nie dziwi więc fakt, że mieszkańcy w zdecydowanej większości przeprowadzali się na Ulrychów z innych miejsc. Spośród osób, które wypełniły ankietę zadeklarowało tak blisko 70% osób, przy

czym średnio żyją tu 17 lat. Mimo zróżnicowanego „stażu życia” na tym obszarze i różnorodnych problemów społecznych, z którymi stykają się, mieszkańcy (o czym poniżej), są oni zgodni co do tego, że **jest to ogólnie dobre miejsce do życia**. Na pytanie jak się Panu/Pani żyje na Ulrychowie, odpowiedź „bardzo dobrze” zaznaczył co trzeci mieszkaniec. Łącznie, dodając odpowiedzi „dobrze”, blisko 80% respondentów jest zadowolonych z życia w tym miejscu. Co ciekawe, pojawiły się tutaj różnice – mężczyźni dużo częściej niż kobiety odpowiadali, że żyje im się bardzo dobrze. Zadowolenie z życia warunkuje też status materialny – osoby o lepszej sytuacji są bardziej zadowolone z życia na Ulrychowie.

Jak się żyje na Ulrychowie?

Robotnicze korzenie osiedla, położenie nie w centralnej części miasta, stosunkowo tanie mieszkania (w porównaniu do innych części miasta) sprawiają, że Ulrychów wciąż nie charakteryzuje się ekonomicznymi skrajnościami. Choć zdaniem części mieszkańców, widać je. Przedstawiciel jednej z instytucji stwierdził w trakcie wywiadu:

„Są duże podziały między starszymi i młodszymi. Starsi to ci, co mieszkają tu od dawna, w tych starych blokach. A młodzi, to są młode rodziny, młodzi ludzie, którzy cały dzień pracują i nie ma ich w domach”

Na Ulrychowie żyje się skromnie, stosunkowo dużo osób w ankiecie deklaruje średnią sytuację materialną, ale niewiele osób żyje w biedzie. Taką obserwację ma również przedstawiciel jednej z lokalnych instytucji: „Nie ma skrajnej biedy, ludzie jakoś dają radę.” Ta sytuacja zmienia się, poprzez powstające przy granicy z Odolanami nowe bloki. To sprawia, że na osiedle sprowadzają się osoby o lepszej sytuacji materialnej, innym stylu życia, aspiracjach. Prawdopodobnie trend

ten nabierze tempa w związku z rozbudową metra i spodziewanym wzroście potencjału inwestycyjnego okolic.

Ważną rekomendacją przy tworzeniu miejsca dla sąsiadów jest zadbanie o to, by jego działalność i oferta były bezpłatne lub bardzo tanie, tak, by nie wykluczać dużej części mieszkańców Ulrychowa.

Wprost mówiła o tym przedstawicielka szkoły:

„Należy uważać, żeby nie stworzyć tutaj miejsca, za którego działalność/usługi np. trzeba będzie płacić – wiele ludzi nie będzie mogło sobie na to pozwolić”.

Wola jest jedną z najstarszych dzielnic Warszawy jeśli chodzi o średni wiek mieszkańców. Nie dziwi więc fakt, że na Ulrychowie widoczną i liczną grupę (i w perspektywie postępującego starzenia

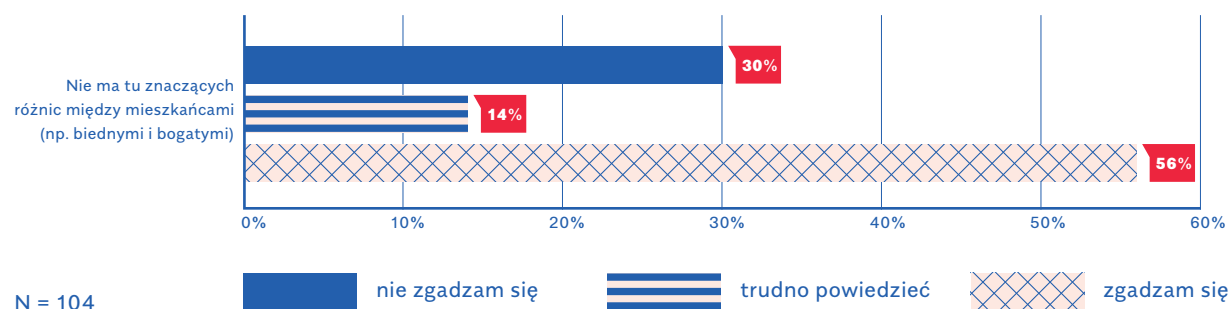
się społeczeństwa – coraz liczniejszą) stanowią osoby starsze, mieszkające głównie w powojennych blokach w centrum osiedla. Z drugiej strony rozbudowujące się nowe bloki zmieniają istniejącą strukturę demograficzną, „odmładzając” Ulrychów, ponieważ wprowadzają się tam przede wszystkim rodziny z małymi dziećmi i młodzi najemcy (np. osoby przyjeżdżające do Warszawy do pracy).

W tej części Woli mieszkają też osoby z różnymi niepełnosprawnościami, często w starszym wieku. Prowadzone przez nas działania diagnostyczno-konsultacyjne ze względu na bardzo ograniczone ramy czasowe nie były w sposób szczególny nastawione na rozpoznanie potrzeb tej grupy mieszkańców, opieramy się więc na informacjach przekazanych nam przez przedstawicieli wolskich instytucji. Wynika z nich, że problemem jest brak dostosowania mieszkań do potrzeb tego typu osób, co stanowi dużą przeszkodę w ich codziennym funkcjonowaniu. Ich sytuacja może wymagać większej uwagi Urzędu Dzielnicy, jednak nie jest oczywiste, na ile jest to zadanie dla nowego miejsca dla sąsiadów.

Problemy społeczne

Mieszkańcy Ulrychowa borykają się z różnego typu problemami społecznymi, o czym podczas prowadzonych przez nas działań diagnostyczno-konsultacyjnych wspominali sami ulrychowianie, ale także przedstawiciele działających na tym terenie instytucji. Obecność takich zjawisk jak alkoholizm, problemy rodzin (psychologiczne, pedagogiczne, przemoc domowa), narkotyki i bezdomność stanowią nadal ważne czynniki wpływające na jakość życia mieszkańców.

Ocena Ulrychowa jako miejsca do życia

Podczas przeprowadzanych przez nas wywiadów przedstawiciele ulrychowskich instytucji zwracali uwagę, że ich zdaniem na przestrzeni ostatnich lat zmniejszyła się liczba i zasięg problemów społecznych na Ulrychowie. Tłumaczyli to m.in. zmianą pokoleniową:

„Część ludzi dorosło i kolejne pokolenie tego nie przejęło.”

Podkreślali też wpływ budowania nowych osiedli i napływu mieszkańców, którzy rzadziej borykają się z różnorodnymi sytuacjami problemowymi dotyczącymi społeczność ze starych bloków.

W kontekście nowego miejsca dla sąsiadów ważnym pytaniem pozostaje to, czy poza obecnymi na Ulrychowie instytucjami, to właśnie nowe miejsce mogłoby odpowiadać na potrzeby związane z tym rodzajem problemów, które opisujemy także pokrótce poniżej.

• Trudności rodzinne

Na Ulrychowie występuje stosunkowo duże nagromadzenie problemów, z którymi borykają się mieszkające tam rodziny:

- w ostatnich latach Ulrychów był liderem dzielnicowych statystyk związanych z przemocą domową – to właśnie na Ulrychowie zakładanych jest najwięcej procedur tzw. Niebieskiej Karty;
- ciasnota (lub mało efektywne wykorzystanie przestrzeni) w mieszkaniach (zwłaszcza w starych blokach);

- nadużywanie alkoholu przez członków rodzin i styczność z narkotykami (o czym piszemy też niżej);
- stosunkowo duży odsetek nieletnich cięż

Najbardziej wymagające pod tym względem są okolice ul. Okocimskiej, Góralskiej, Monte Cassino i Pustola. Tę samą lokalizację wskazywali nam także przedstawiciele instytucji i mieszkańcy, mówiąc o niebezpiecznych lub problemowych terenach na Ulrychowie. To rejony, w których znajdują się najstarsze i najbardziej zniszczone bloki na Ulrychowie, tam też znajdują się mieszkania socjalne.

Na połączenie tych dwóch faktów wskazywała pedagog jednej z ulrychowskich szkół:

„Najgorsza jakość życia (bród, niebezpieczeństwo, kradzieże) jest tam, gdzie są największe problemy społeczne tj. w starych blokach np. przy ul. Pustola, Krępowieckiego, Olbrachta lub przy ul. Monte Cassino”.

Warto jednak zaznaczyć, że szczególne nagromadzenie problemów społecznych nie przekłada się na większą liczbę poważniejszych przestępstw, takich jak kradzieże, rozboje, napady.

Należy podkreślić, że Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Dzielnicy Wola dysponuje wypracowanymi i ulepszanymi przez lata mechanizmami udzielania wsparcia w tego typu problemach, jednak, jak wskazywali nasi rozmówcy, nadal pojawia się potrzeba rozmowy z psychologiem lub pedagogiem (do instytucji oferujących pomoc są kolejki lub są relatywnie daleko). Potrzebne są także możliwości choć czasowego

wyjścia z trudnego otoczenia do bezpiecznej przestrzeni (szczególnie dla dzieci i młodzieży), terapeutycznej wymiany doświadczeń (szczególnie dla rodziców). Wydaje się, że przynajmniej na część z tych potrzeb mogłoby odpowiadać nowe miejsce dla sąsiadów.

• Alkohol

Jednym z najczęściej wskazywanych i uważanych przez mieszkańców problemów występujących na osiedlu jest alkohol. Zdaniem Ulrychowian, których opinie udało nam się zebrać, osoby nadużywające alkoholu (głównie osoby młode i mężczyźni w wieku ok. 50 lat) są stałym elementem krajobrazu Ulrychowa, zakłócają spokój, przejmują publiczne przestrzenie, często wprowadzają poczucie zagrożenia. Są też źródłem problemów i zagrożeń dla swoich rodzin, co podkreślali w rozmowach z Fundacją Nebo przedstawiciele instytucji kierujących pomoc do dzieci i młodzieży. Dodatkowe trudności powoduje duża liczba sklepów monopolowych na Ulrychowie (zwłaszcza szybki ich przyrost w ostatnich latach). Łatwa dostępność alkoholu przekłada się na wzrost interwencji policji i spadek poczucia bezpieczeństwa, pogłębia też problemy rodzin.

Problem alkoholizmu trudno w oczywisty sposób rozwiązać poprzez działania lokalnego miejsca sąsiedzkiego. Jednakże, podczas naszych działań udało nam się dotrzeć do kilku mężczyzn dotkniętych tym problemem, którzy zaoferowali swą pomoc i czas na rzecz nowego miejsca dla sąsiadów (np. podczas jego remontu).

Być może rozwiązaniem byłoby wykorzystanie potencjału tej grupy na zasadzie wolontariatu/wymiany usług sąsiedzkich przy prostych pracach fizycznych?

• Narkotyki i dopalacze

Mieszkańcy Ulrychowa wskazują także na problem występowania narkotyków na osiedlu. Szkolni pedagodzy i dzielnicowy funkcjonariusz policji podkreślali, że problem ten dotyczy głównie młodzieży. Łatwość w dostępie potwierdzała sama młodzież podczas warsztatów prowadzonych przez Fundację Nebo. Okazuje się, że informacje o możliwościach dostania narkotyków są wśród młodzieży – a także innych grup mieszkańców – wiedzą powszechną. Mieszkańcy wspominali o lokalnym systemie sprzedaży dopalaczy, w powstających co jakiś czas kolejnych punktach xero. Miejsca szczególnie łatwej dostępności narkotyków są rejony ulic Góralskiej, Okocimskiej oraz Pustola.

• Osoby bezdomne

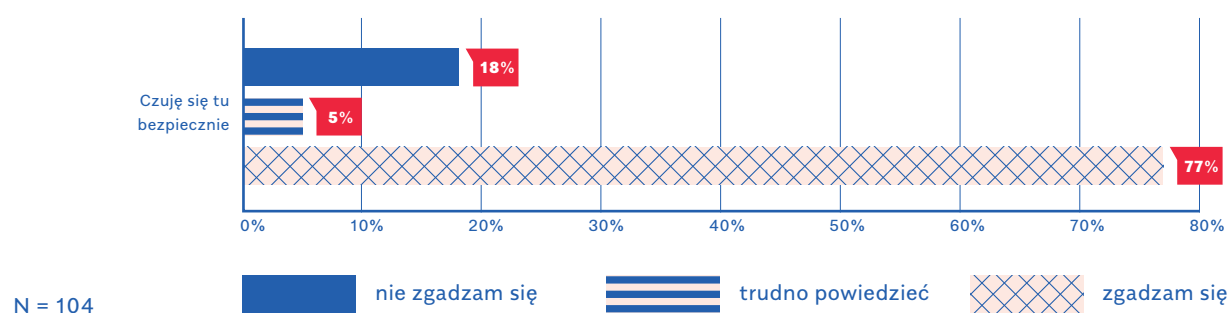
W bezpośrednim sąsiedztwie Ulrychowa, przy ul. Wolskiej znajduje się schronisko „Przystań” i przychodnia dla bezdomnych. Bliskość tych instytucji sprawia, że osoby bezdomne pojawiają się także na Ulrychowie; głównie w okolicach ronda Ks. Krygiera i na pobliskich przystankach autobusowych oraz w ogródkach działkowych przy ulicy Olbrachta (gdzie szukają schronienia). Kwestia osób bezdomnych nie wydaje się na Ulrychowie szczególnie dotkliwa – to stosunkowo nieduża grupa, a w pobliżu mieszczą się instytucje odpowiadające na jej potrzeby. Trzeba

jednak zauważyć, że jej obecność i problemy z tym związane są zauważalne przez mieszkańców, co podkreślali w trakcie rozmów.

Bezpieczeństwo i spokój

Co ważne, **mieszkańcy czują się w swojej najbliższej okolicy bezpiecznie**. W przeprowadzonej przez nas ankiecie potwierdziło to blisko 77% mieszkańców (patrz wykres poniżej).

Ocena Ulrychowa jako miejsca do życia

Częściej deklarowali tak mężczyźni (81%), rzadziej – osoby pow. 55 roku życia (62%). Nie zmienia to jednak faktu, że wiele osób, z którymi rozmawialiśmy z łatwością wskazywało sytuacje groźne, których byli świadkami, miejsca niebezpieczne i mieszkańców, których unikają. Podczas warsztatów wskazywano konkretne rejony, np. okolice Biedronki przy ul. Olbrachta oraz sklepów monopolowych a także tereny wokół bloków socjalnych w rejonie ulic Pustola, Redutowej i Olbrachta. Sygnalizowano także problemy związane z zakłócaniem spokoju przez osoby nadużywające

alkoholu, bezdomne, młodzież biorącą i sprzedającą narkotyki.

Więzi lokalne i integracja społeczności lokalnej

Władze Dzielnicy Wola sformułowały w 2016 roku dwa główne priorytety dotyczące strategicznych celów polityki społecznej w ramach dokumentu „Priorytety rozwojowe Dzielnicy Wola m.st. Warszawy”. Jednym z nich jest wzmacnianie integracji

społecznej oraz zwiększenie wykorzystania potencjału społecznego. Nowa instytucja przy ul. Olbrachta 9 może w istotny sposób wpływać pozytywnie na wzmacnianie lokalnych więzi, budowanie relacji, udzielanie wsparcia i przepływ informacji między sąsiadami.

Wygląda na to, że **mieszkańcy Ulrychowa generalnie ufają swoim sąsiadom**. 90% ankietowanych dorosłych uważa, że ich sąsiedzi są otwarci i życzliwi. Może to wskazywać na duży kapitał wyjściowy do tworzenia miejsca opartego na relacjach sąsiedzkich. Młodzież jest bardziej

1
jeden
z licznych na
Ulrychowie
sklepów
monopolowych

2
problem
bezdomności

sceptyczna – tylko nieco ponad połowa z tych, którzy wzięli udział w ankiecie, potwierdza otwartość i życzliwość lokalnej społeczności. Wydaje się więc, że zaangażowanie w działalność domu sąsiedzkiego młodszych mieszkańców Ulrychowa oraz przekonanie ich do integracji z osobami w innym wieku, może wymagać większej pracy.

Wyzwaniem w integracji mieszkańców może być też **brak obecności liderów lokalnych**, czyli osób, które cieszą się szacunkiem lokalnej społeczności, angażują się w lokalne sprawy lub mobilizują ludzi do działania. Podczas spotkań mieszkańcy wspominali np. o lokalnym proboszczu, radnym czy przedstawicielkach Klubu Seniorów, były to jednak pojedyncze głosy. Ewidentnie brakowało w tych wypowiedziach wskazań osób działających w lokalnych instytucjach nakierowanych na działania dla społeczności, takich jak biblioteka czy Ośrodek Wsparcia Dziennego.

Dużą nadzieją są, w naszym przekonaniu, sami mieszkańcy Ulrychowa. Podczas przeprowadzania działań diagnostyczno-konsultacyjnych zgłosiło się **kilkanaście osób, chętnych do działań wolontarystycznych** (dzielenia się umiejętnościami takimi jak trening z psami, wsparcie psychologiczne dla rodzin, pomoc prawna, naprawa roweru itp.) na rzecz mieszkańców w ramach nowego miejsca. Są to jedynie deklaracje, więc nie można ich traktować jako pewnych, jednak pokazują otwartość i gotowość, tak potrzebne na początku działalności.

Wątek liderów jest ważny, ponieważ mogą być bardzo pomocni w początkowej działalności miejsca dla sąsiadów – promując je, zachęcając innych do przyjscia i zaangażowania się. Mogą też sami współtworzyć ofertę. Ich nieobecność na Ulrychowie może spowodować, że nowa instytucja wolniej będzie zdobywała zaufanie mieszkańców.

Zarówno zdaniem władz Dzielnicy Wola (co wyrażają wspomniane już zapisy „Priorytetów rozwojowych...”), jak i przedstawiciele instytucji działających na terenie Ulrychowa, warto inwestować w **działania na rzecz integracji międzypokoleniowej**.

Jeden z rozmówców reprezentujących lokalną instytucję tak o tym mówił:

„Jest jakaś tam oferta dla starszych, jest jakaś dla młodszych, ale one się nie pokrywają, a obie strony by na tym mogły skorzystać. Że na przykład ktoś lubi uprawiać ogródek, tak jak my tu mamy panią Zosię i ona przychodziła i naszym dzieciom pokazywała, jak się roślinami zajmować. To dla takich osób też by było dobre, gdyby one mogły wyjść z domu, czymś się zająć, kogoś czegoś nauczyć”.

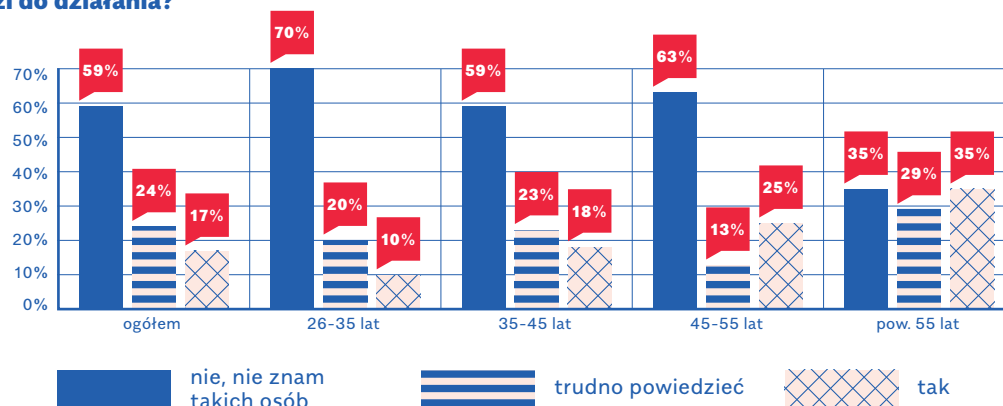
Na terenie Ulrychowa żyją **przedstawiciele mniejszości etnicznych** (głównie Czecheny i Wietnamczycy) oraz osoby o innych wyznaniach (np. Mormoni). Animatorzy Fundacji Nebo oraz pedagodzy z lokalnych szkół wskazywali na dzieci i młodzież pochodzą z mieszanych lub niepolskich rodzin, które doświadczają trudności związanych z integracją i poczuciem przynależności. Wydaje się, że w programowaniu oferty tego miejsca warto pamiętać o uwzględnieniu potrzeb tych grup.

Dużym wyzwaniem w tworzeniu nowego miejsca dla sąsiadów może być integracja lokalnej społeczności rozumiana jako łączenie i spotkanie różnych grup mieszkańców: starszych i młodszych, biedniejszych

Czy zna Pan(i) jakieś mieszkające na Ulrychowie osoby, które cieszą się szacunkiem lokalnej społeczności, często angażują się w lokalne sprawy, mobilizują ludzi do działania?

[wiek]

N = 82

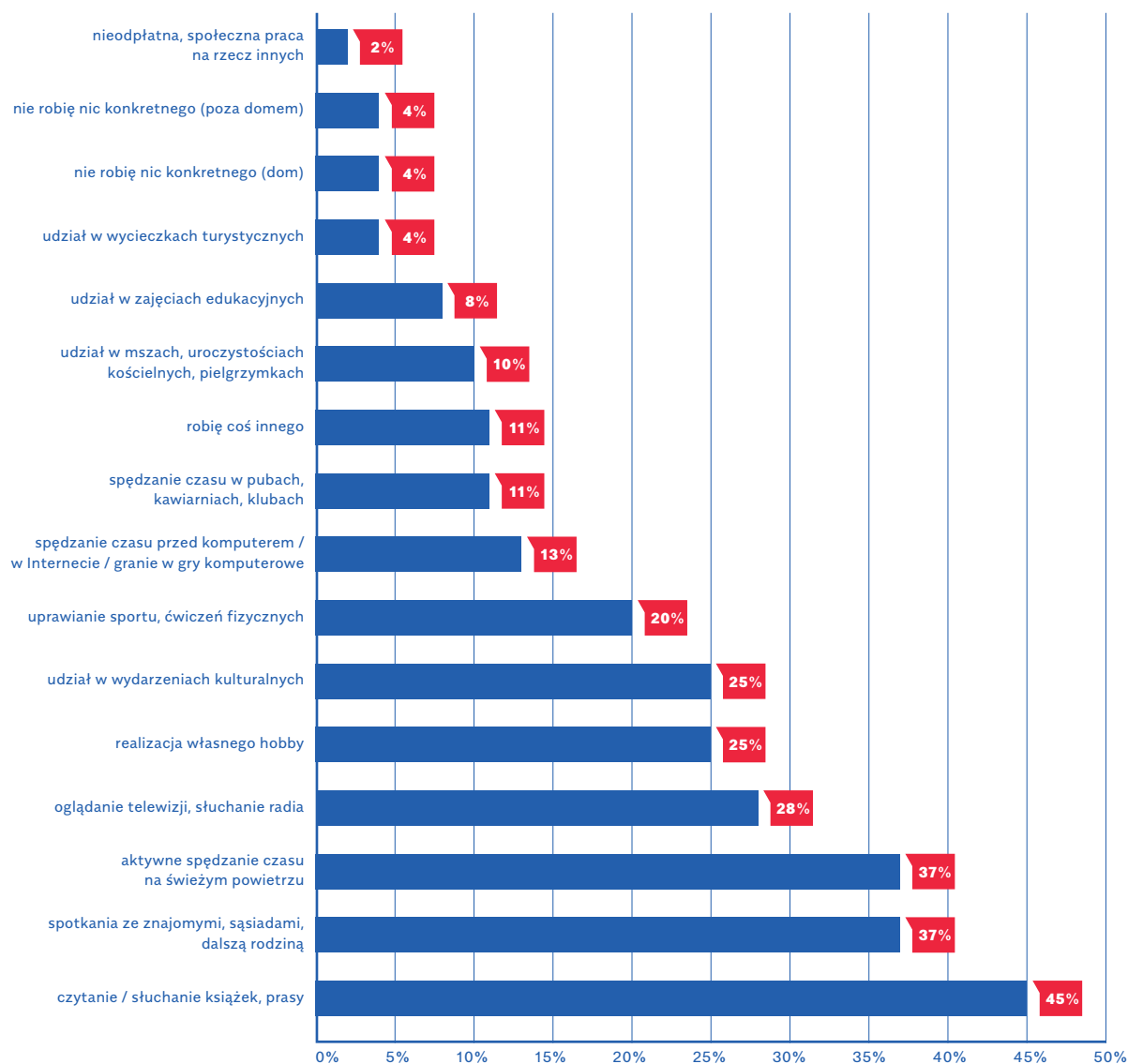
i zamożniejszych, wykształconych i słabiej wykształconych, mieszkańców „starych i nowych bloków”, osób reprezentujących różne wyznania i grupy etniczne.

Czas wolny

Aby lepiej zrozumieć potrzeby mieszkańców i móc myśleć konkretniej o ofercie nowego miejsca dla sąsiadów, w naszych działaniach diagnostyczno-konsultacyjnych w sposób szczególny uwzględnialiśmy wątek czasu wolnego. O to, jak najczęściej mieszkańcy go spędzają, zapytaliśmy między innymi w ankiecie. Mieszkańcy deklarują, że dużą część swojego czasu wolnego poświęcają po prostu na odpoczynek (w domu, np. przed telewizorem lub czytając) oraz na spotkania ze znajomymi i rodziną.

Dorośli mieszkańcy Ulrychowa spędzają swój czas wolny przede wszystkim w domu (czytając – 45% odpowiedzi lub oglądając telewizję i słuchając radia – 28%), aktywnie, na świeżym powietrzu (37%) lub spotykając się ze znajomymi i rodziną (37%), jedna czwarta deklaruje, że bierze też udział w wydarzeniach kulturalnych. Zdecydowanie częściej na świeżym powietrzu i podczas wydarzeń kulturalnych czas spędzają kobiety, z kolei mężczyźni są bardziej aktywni sportowo. Seniorzy częściej niż inne grupy poświęcają czas na czytanie (44%), udział w mszach (33%) i – co ciekawe, wolontariat (11%), za to dużo rzadziej spędzają czas na świeżym powietrzu (22%). Wśród młodzieży dominują spotkania ze znajomymi, lubią też spędzać czas przed komputerem i uprawiać sport.

Co Pan(i) robi w czasie wolnym?

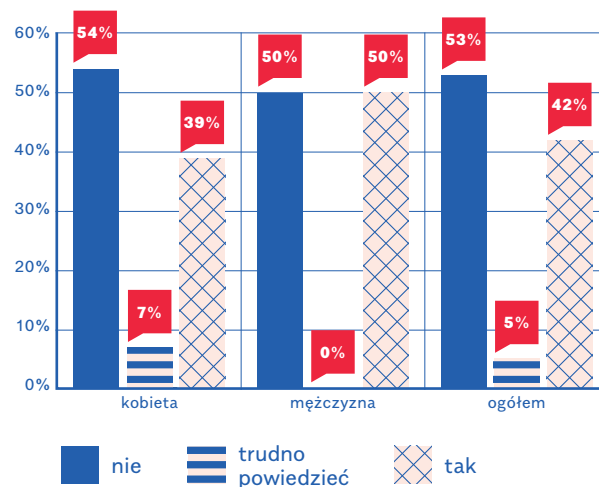

N = 83

Myśląc o tym, jakie możliwości do spędzania czasu wolnego daje Ulrychów, mieszkańcy są zaskakująco podzieleni. Ogólnie ponad połowa mieszkańców, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym, uważa, że na Ulrychowie jest zbyt mało miejsc do spędzania czasu ze znajomymi (przy czym wyraźniejszy jest tutaj głos kobiet), choć blisko 40% jest z oferty zadowolone.

Podczas spotkań konsultacyjnych i warsztatów, kwestia przestrzeni do spotkań (brak kawiarni czy innej przestrzeni otwartej w ciągu dnia, szczególnie przyjaznej osobom starszym i młodym rodzicom) był najczęściej komunikowaną potrzebą mieszkańców⁸.

„Jest wystarczająco dużo miejsc, gdzie można spotkać się ze znajomymi”

N = 108

⁸ Szczegółowa rozpiska wskazywanych potrzeb znajduje się w załącznikach nr 2 i 3 do raportu.

• Spędzanie czasu na świeżym powietrzu

Spędzając czas poza domem, mieszkańcy nie zawsze wybierają Ulrychów. Gdy spojrzeć na wyniki ankiety, połowa ulrychowian spędza czas głównie na tym obszarze, a tylko 16% głównie poza nim. Wśród osób dorosłych stosunkowo częściej na terenie Ulrychowa spędzają czas wolny kobiety (62%), gdy spojrzeć na sytuację zawodową – osoby niepracujące (80%), na wiek – dorośli w wieku 35–45 lat (59%) i osoby ze słabszym wykształceniem i gorszą sytuacją materialną. W przestrzeni Ulrychowa można więc najczęściej spotkać młode mamy z dziećmi i osoby bezrobotne. Przebywając poza domem, mieszkańcy głównie spędzają czas w pobliskich parkach, czasami także w Wola Parku i na placach zabaw. Swoją czas wolny poza domem na Ulrychowie spędza także młodzież, wybierając boiska lub inne przestrzenie publiczne. Tak określił to gimnazjalista z jednej z ulrychowskich szkół:

„Park Sowińskiego, zajezdnia Redutowa, park Moczydło, sklepy, moja szkoła, mam tu koleżanki i kolegów, mieszkam tu i zostanę tu na zawsze”.

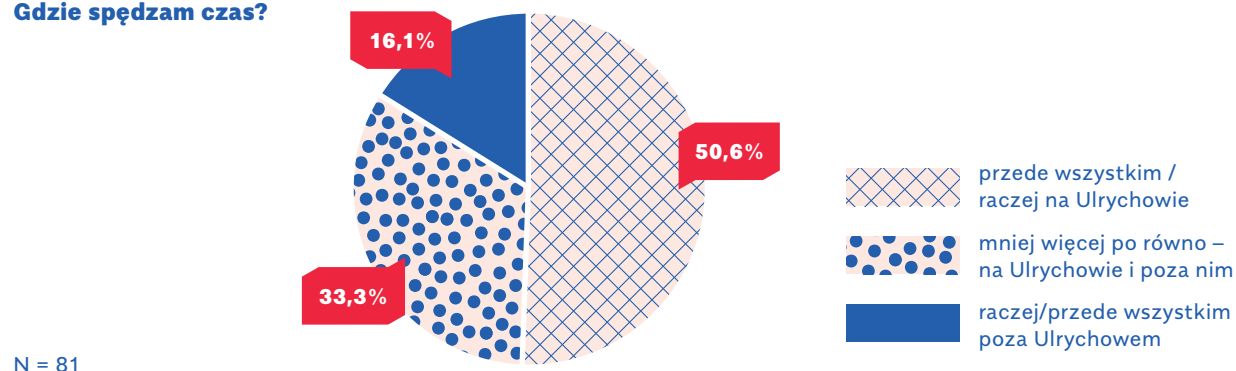
4.2 Portrety grupowe

Poniżej prezentujemy „portrety” poszczególnych grup mieszkańców, które naszym zdaniem najbardziej charakteryzują poszczególne typy mieszkańców Ulrychowa. O ich potrzeby w pierwszej kolejności powinno zadbać nowe miejsce dla sąsiadów. Każda z grup została opisana w formie krótkiej charakterystyki i pod kątem deklarowanych przez nią potrzeb.

Opisy powstały na podstawie wypowiedzi mieszkańców zebranych podczas punktów konsultacyjnych, działań Fundacji Nebo, rozmów z przedstawicielami instytucji działających na terenie Ulrychowa, spotkań z przedstawicielami Dzielnicy Wola oraz danych z ankiet.

Portrety zawierają zbiorcze, siłą rzeczy uśrednione, i uproszczone informacje o najbardziej charakterystycznych cechach poszczególnych grup, mogą więc nie być w pełni zgodne z indywidualnymi profilami poszczególnych mieszkańców. Wydaje się, że takie uogólnione portrety pozwolą w sposób konkretny myśleć o ofercie i sposobie działania nowego miejsca dla sąsiadów na Ulrychowie.

Gdzie spędzam czas?

N = 81

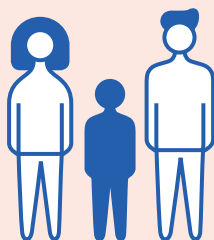
RODZINY Z MAŁYMI DZIEĆMI – W TYM GŁÓWNIIE MATKI

Jakie są?

- Mieszkają od niedawna, głównie w nowym budownictwie, choć oczywiście część z nich mieszka dłużej w starszej części Ulrychowa;
- Mają nienajgorszą sytuację materialną;
- Kobiety są na urloпах macierzyńskich lub po prostu nie pracują zawodowo, zajmując się domem i dzieckiem;
- Przez większość dnia mamy są same z dzieckiem – spędzają czas w przestrzeni publicznej na Ulrychowie (bardzo dobrze ją znają) i poza nim – to widoczna grupa w parkach, na placach zabaw (choć oceniają je negatywnie), okolicznych kawiarniach (ToZo i Natural Cafe);
- Dużo młodych kobiet jest aktywnych, wyszukuje dostępne wydarzenia (np. kulturalne) i korzysta z dzielnicowej oferty;
- Są grupą, która wyraźnie i chętnie mówi o swoich potrzebach i deficytach przestrzeni Ulrychowa.

Czego potrzebują:

- móc się spotkać z innymi osobami (rodzicami);
- móc porozmawiać, powymieniać się doświadczeniami dot. wychowywania dzieci;
- miejsca, żeby ich dzieci spotykały się z innymi dziećmi;
- lepszej jakości miejsc do spędzania czasu na wiosnę i w lato (więcej lepszej jakości placów zabaw);
- miejsca do spotykania się na jesieni i w zimę;
- zajęć dla siebie (bez dzieci), np. sportowych, fitness.

RODZINY ZE STARSZYMI DZIEĆMI (DO 12 r.ż.)

Jakie są?

- Wydaje się, że wśród mieszkańców Ulrychowa można wyodrębnić 2 główne typy rodzin. Są zróżnicowane pod kątem ekonomicznym:
 - rodziny w średniej sytuacji majątkowej, z nowych bloków, rodzice (lub ojciec) mają stałą pracę i są faktycznie zapracowani –

na tyle, że trudno znaleźć czas na spędzenie go z dzieckiem/dziećmi;

- rodziny z różnorodnymi problemami, które odbijają się na trudnej relacji z dzieckiem;
- Czas wolny podporządkowują potrzebom dzieci i spędzają go w miejscach, które są dostosowane do dzieci;
- Czas na Ulrychowie spędzają w parkach, na świeżym powietrzu lub w domu. Nieliczni, sporadycznie korzystają z miejsca zabaw w Wola Parku (jest ono zbyt drogie);
- Ta grupa (obok rodziców małych dzieci) najbardziej dostrzega brak miejsc do spędzania czasu, wydarzeń, oferty kulturalnej dla siebie;
- Rodzicom często trudno jest mówić o tym, czego oni sami potrzebują. Zaspokojenie potrzeb dzieci jest przez nich zazwyczaj stawiane na pierwszym miejscu.

Czego potrzebują:

- przestrzeni do zabaw dla dzieci (zorganizowanych – zarówno na świeżym powietrzu, jak i z opiekunem, animatorem w pomieszczeniu);
- miejsca pod dachem do spędzania czasu wolnego na jesieni, w zimę;
- porozmawiać z innymi rodzicami o sprawach wychowawczych;
- działań dotyczących profilaktyki zdrowotnej, zajęć dla siebie, np. sportowych, fitness.

MŁODZIEŻ

Jacy są?

- Mieszkają w okolicy, niekoniecznie na Ulrychowie, ale na Woli. Znają się więc często z dzieciństwa, mają szansę na mocne, wieloletnie grupowe więzi;
- Są zadowoleni z miejsca, w którym żyją, dobrze je znają i potrafią się w nim odnaleźć;
- Czas wolny spędzają głównie na spotkaniach ze znajomymi, grze na komputerze, uprawianiu sportu i rozwijaniu zainteresowań. Główną przestrzenią atrakcyjną dla młodzieży na Ulrychowie są boiska i parki, a także, choć nie tak często – Wola Park. Mimo bardzo skromnej oferty przestrzeni do spędzania czasu, młodzież umie się w niej odnaleźć i lubi Ulrychów. Patrząc na ofertę dla siebie, brakuje im jedynie różnych wydarzeń kulturalnych czy sportowych;
- Wśród młodzieży istnieje potencjał do działania na rzecz swojej grupy i innych – szczególnie wśród dziewczyn;
- Bardzo ważne są dla młodzieży relacje z przyjaciółmi – dużo wolnego czasu poświęcają na

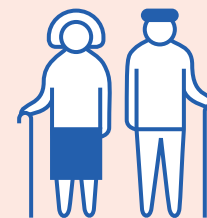
budowanie i utrzymywanie relacji z koleżankami i kolegami;

- Raczej nie mają dobrych relacji z dorosłymi – mają np. dużo mniejsze niż dorośli zaufanie do swoich sąsiadów. Są dość zamkniętą grupą, która chce mieć swoje miejsca i czas dla siebie;
- Częściej niż w innych częściach Woli pochodzą z rodzin, w których pojawiają się różnorodne problemy (alkoholizm, przemoc domowa, trudna sytuacja materialna, wczesne rodzicielstwo, rozwody i nowe związki rodziców);
- Często nie mają z kim porozmawiać o swoich problemach, ale także o sprawach osobistych, np. związanych np. z seksem;
- Brakuje im autorytetu „dobrych” dorosłych, ponieważ zdarza się często, że rodzice nie poświęcają im uwagi, nie egzekwują, mierzą się z problemami wychowawczymi;
- Zauważalna jest na Ulrychowie grupa młodych pochodzących z rodzin wielokulturowych (m.in. Czecheni, Wietnamczycy). Potrzebują wsparcia w przezwyciężaniu barier kulturowych i lepszej integracji;
- Wielu z młodych mieszkańców Ulrychowa ma styczność z narkotykami.

Czego potrzebują:

- własnego, bezpiecznego miejsca spotkań poza szkołą

- możliwości do wyzwalania swoich pasji i wyrażania się artystycznie
- kontaktu z „dobrym” dorosłym, który nie będzie ich oceniał, będzie chciał z nimi porozmawiać, będzie ich wspierał
- poczuć się wartościowi, zauważeni i wysłuchani
- dostępnej finansowo oferty zajęć i wydarzeń
- pomocy w nauce
- mieć możliwość angażowania się
- miejsca, by móc grać w różnego typu gry
- miejsc do uprawiania sportu

SENIORZY

Jacy są?

- Mieszkają na Ulrychowie od wielu lat, ale nie od zawsze. Dużo osób mieszka od lat 60–70-tych i są to dawni pracownicy i pracowniczki fabryk i większych zakładów lub wdowy po pracownikach. Co za tym idzie, mają często skromne emerytury robotnicze;

- Lubią Ulrychów – trzy czwarte z nich jest zadowolonych z Ulrychowa jako miejsca do życia;
- Dużo seniorów mieszka samotnie, nie mając wsparcia rodziny;
- Wśród osób starszych dominują kobiety, w tym wdowy. Nie tylko przeważają liczbowo, ale są też bardziej widoczne, ponieważ częściej niż panowie aktywnie spędzają czas poza domem, korzystając z różnych możliwości, jakie daje Warszawa (niekoniecznie Ulrychów). Jak zaznaczyła przedstawicielka jednej z bibliotek: „Mężczyźni są niewidoczni, seniorki chętniej się gromadzą, chcą mieć kontakt z innymi”;
- Poza osobami aktywnymi i sprawnymi ruchowo, dużo seniorów nie opuszcza domu – utrudnieniem jest infrastruktura na Ulrychowie, w tym część bloków, które nie są dostosowane do osób z niepełnosprawnościami lub schorowanych – nie mają wind;
- Swoją czas wolny spędzają głównie w domu;
- Są grupą, która częściej niż inne działa wolontarystycznie, robi coś bezpłatnie dla innych;
- Osoby starsze dość dobrze (względem innych grup wiekowych) oceniają przestrzeń Ulrychowa jako miejsce, w którym mogą znaleźć coś dla siebie. I faktycznie, na Ulrychowie jest kilka miejsc, które oferują zajęcia i wydarzenia dla seniorów (biblioteka, Klub Osiedlowy SM Mszczonowska, Klub „Parasol”, Pływalnia Nowa Fala);
- Czas poza domem spędzają na Ulrychowie, głównie chodząc do parków na spacer, do sklepu, do kościoła;
- Osobom starszym brakuje miejsca do rozmowy, nawiązywania relacji, bycia wśród innych (w stylu kawiarni), ale przystępnego cenowo;
- Inni mieszkańcy Ulrychowa dostrzegają seniorów i wskazują na ich potrzeby.

Czego potrzebują:

- spotkać się ze znajomymi i pobyć z innymi ludźmi
- wyjść z domu, czasami pomocy w wyjściu z domu (niedostosowane mieszkania do potrzeb osób starszych)
- wsparcia w domowych obowiązkach (zakupy, drobne naprawy itp.)
- miejsca, by usiąść i napić się taniej kawy czy herbaty
- porad prawnych lub zdrowotnych
- oferty wydarzeń i zajęć, np. warsztatów kulinarnych, potańcówek, spotkań o tematyce historycznej

1
mama
z dzieckiem

2
seniorki

ZESTAWIENIE WSZYSTKICH POTRZEB

Potrzeba psychologicznego wsparcia – młodzież	Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne	młodzież, dorośli
Potrzeba, by móc porozmawiać, powymieniać się doświadczeniami dot. wychowywania dzieci	Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne / samopomoc	dorośli
Potrzeba wsparcia w domowych obowiązkach (zakupy, drobne naprawy itp.)	Wsparcie (inne)	seniorzy
Potrzeba pomocy w nauce dla dzieci i młodzieży	Wsparcie (inne)	dzieci, młodzież
Potrzeba porad prawnych lub zdrowotnych	Poradnictwo	seniorzy
Potrzeba dostępnej finansowo (nie drogiej) oferty zajęć i wydarzeń	Usługi, rozrywka	dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy
Potrzeba możliwości wyzwalania swoich pasji i wyrażania się artystycznie	Kultura, rozrywka	młodzież, dorośli
Potrzeba miejsca do grania w gry (planszowe, komputerowe, towarzyskie)	Relacje, rozrywka	młodzież
Potrzeba „własnego” bezpiecznego miejsca spotkań	Relacje	młodzież
Potrzeba miejsca do spotkań i pobycia z innymi ludźmi	Relacje	dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy
Potrzeba taniej kawiarni (miejsca spotkań poza domem)	Relacje	dorośli, seniorzy
Potrzeba miejsca do spędzania czasu z dziećmi lub blisko dzieci	Relacje / Dla dzieci	dorośli
Potrzeba miejsca do zabawy	Rozrywka	dzieci
Potrzeba miejsca do uprawiania sportu	Sport	dzieci, dorośli

Na podstawie tego zestawienia wydaje się, że szczególnie ważna jest potrzeba wsparcia w budowaniu relacji i możliwość spotkania w bezpiecznych warunkach, bez ponoszenia nadmiernych kosztów. Dodatkowo, dla osób borykających się z różnymi problemami, ważna jest potrzeba wsparcia psychologicznego i pedagogicznego. Rzadziej sygnalizowana potrzeba związana była z rozrywką i rekreacją (zajęcia, warsztaty, ćwiczenia sportowe).

Ważne, by listę powyższych potrzeb zestawzić z tym, w jaki sposób odpowiada na nie obecna oferta różnych instytucji działających na Ulrychowie. Analiza otoczenia instytucjonalnego może pomóc w lepszym wpasowaniu nowego miejsca dla sąsiadów w pewne luki, wzmacnianiem już świadczonej oferty, szukaniu synergii lub nieświadomym powielaniem tego, co już działa⁹.

⁹ Lista potrzeb wraz z konkretnymi rozwiązaniami proponowanymi przez mieszkańców stanowi załącznik nr 2 (odpowiedzi z ankiet) i 3 (wypowiedzi udzielane podczas punktów konsultacyjnych) do raportu.

5. Otoczenie instytucjonalne

Na Ulrychowie funkcjonuje co najmniej kilkanaście podmiotów działających w różnych obszarach (m.in. edukacja, kultura, sport), mających różne zasady uczestnictwa (darmowe vs. odpłatne) oraz różny status prawny: instytucje samorządowe, organizacje pozarządowe i podmioty prywatne.

Wśród nich znajdują się m.in. placówki edukacyjne wszystkich szczebli: żłobek, trzy przedszkola, trzy szkoły podstawowe, dwa gimnazja i liceum ogólnokształcące. Działają także dwa duże i w miarę nowe ośrodki sportowe (pływalnia „Nowa Fala” i OSiR) oraz podmioty działające w obszarze kultury (m.in.: biblioteka przy ul. Redutowej 48 oraz amfiteatr Wolskiego Centrum Kultury w Parku Sowińskiego, kino w centrum handlowym) i usługowym (kawiarnia Natural na ul. Sowińskiego, ToZo na ul. Górczewskiej).

Mieszkańcy korzystają również z oferty instytucji znajdujących się poza osiedlem, np. rodzice z dziećmi korzystają ze wsparcia udzielanego w klubie dla rodzin, a młodzież w klubie „Zamiast” znajdującym się na Muranowie. Część mieszkańców korzysta również z oferty Wolskiego Centrum Kultury przy ul. Obozowej 85 oraz wypożyczalni dla dorosłych przy ul. Bielskiego. W okolicach Ulrychowa funkcjonują również podmioty prywatne, które oferują zajęcia dla dzieci i rodziców, takie jak kawiarnia oraz sala zabaw w centrum handlowym, jednak ze względu na komercyjny charakter są one niedostępne lub mało dostępne dla części mieszkańców.

Podczas prowadzonych przez nas działań diagnostyczno-konsultacyjnych pytaliśmy także o znajomość miejsc/instytucji na Ulrychowie, do których można zwrócić się o pomoc w razie problemów.

Dane wskazują na deficyt informacji o tego typu ofercie – spośród dorosłych mieszkańców,

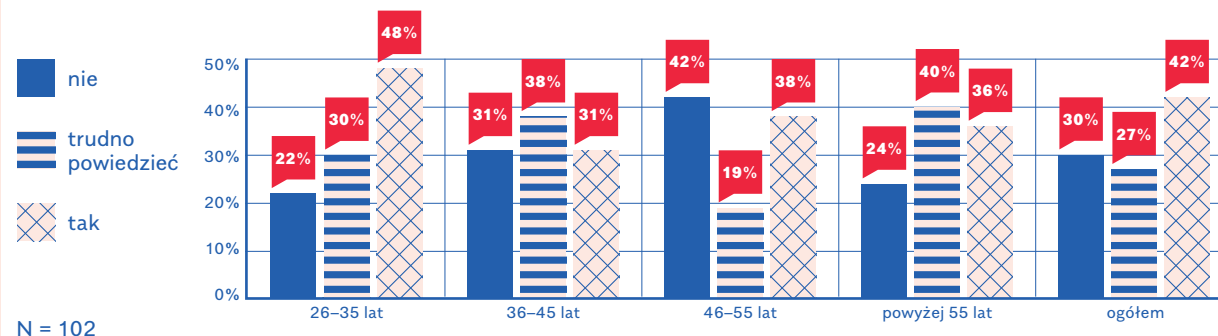
którzy wypełnili ankietę aż ¼ nie wie, czy na terenie Ulrychowa są takie miejsca, a co trzeci mieszkaniec twierdzi, że ich brakuje. Z jednej strony, niektórzy ulrychowianie (ci, którzy ostatecznie zdecydowali się wypełnić ankietę) mogą po prostu nie mieć problemów, które wymagałyby wsparcia lokalnych instytucji. Z drugiej jednak strony, wyniki mogą wskazywać na niewystarczającą politykę informacyjną instytucji lub też jakieś braki w ofercie. Dość duża jest także różnica w świadomości istnienia miejsc pomocowych pomiędzy mężczyznami a kobietami – co drugi mężczyzna uważa, że nie ma takich miejsc na Ulrychowie, do których mogą się zwrócić o pomoc, przy czym podobnie twierdzi tylko co piąta kobieta (patrz wykres na następnej stronie). Znajomość oferty pomocowej wzrasta wraz z wiekiem – tutaj wiedza idzie prawdopodobnie w parze ze wzrostem zapotrzebowania na tego typu usługi.

Miejsce dla sąsiadów mogłoby wpisać się w system wsparcia dla mieszkańców – zarówno indywidualnych jak i rodzin, oferując bezpłatną pomoc specjalistów, szkolenia lub przekierowując do pobliskich ośrodków i instytucji udzielających wsparcia.

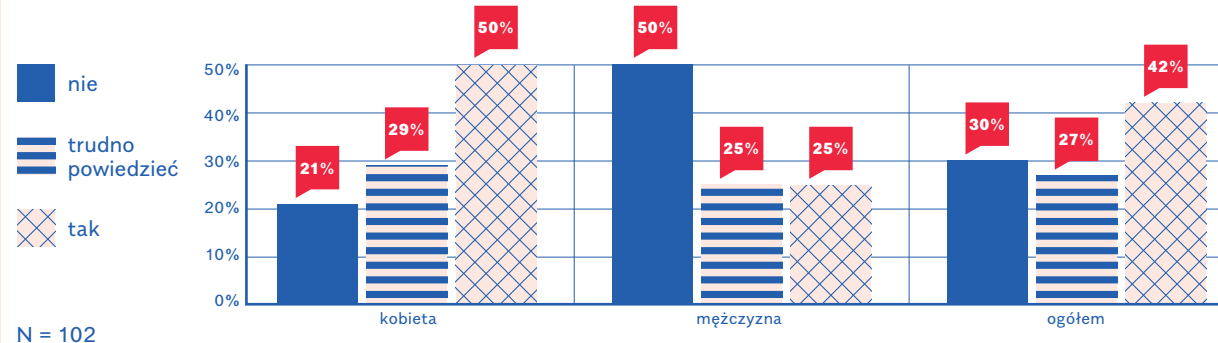
„Taki dom, mógłby pełnić rolę uświadamiania. Do czego prowadzą konkretne zachowania, problemy. Powinien mieć formę informacyjno-konsultacyjną. Ważne, żeby też zapobiegał problemom, we współpracy z innymi podmiotami. (...) Główny OPS na Woli, jest daleko od tego rejonu i niektóre

Na Ulrychowie są miejsca / instytucje, gdzie w razie różnych problemów można zwrócić się po pomoc [wiek]

Na Ulrychowie są miejsca / instytucje, gdzie w razie różnych problemów można zwrócić się po pomoc [płeć]

osoby mogą mieć problem, żeby tam dotrzeć. Więc ważne, żeby było coś na miejscu i blisko”.

—fragment wywiadu z Dzielnicowym

W ramach działań diagnostycznych udało się nam zmapować kilkanaście podmiotów działających na terenie Ulrychowa. Ofertę tych instytucji przeanalizowaliśmy pod kątem poszczególnych typów odbiorców usług. Dzięki temu łatwiej można zauważyć ewentualne luki, w które mogłoby wpasować się nowe miejsca dla sąsiadów.

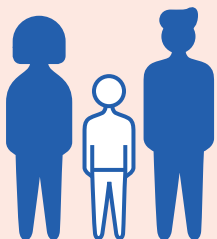

RODZICE Z DZIEĆMI MŁODSZYMI (0–6 LAT)

Dla tej grupy wiekowej oferta jest stosunkowo ograniczona. W 2016 r. dzieci wraz z rodzicami mogły uczestniczyć w bezpłatnych warsztatach w bibliotece oraz w Klubie dla Rodzin na Muranowie. Odpłatne zajęcia rozwojowe organizowane były w kawiarni ToZo (25–35 zł/45 min), a taneczne w studiu Spin freekies (25 zł/45 min). W pobliskim centrum handlowym działa sala zabaw dla dzieci (14–19 zł/30 min).

W trakcie działań diagnostyczno-konsultacyjnych na Ulrychowie, to ta grupa, a szczególnie mamy z małymi dziećmi do 3. roku życia, wyrażały potrzebę istnienia miejsca do zabaw dla dzieci i jednoczesnych spotkań dorosłych. Rozmówcy podkreślali, że jest to szczególnie ważne w okresie jesienno-zimowym, kiedy na Ulrychowie nie ma innego miejsca pod dachem, które spełniałoby taką funkcję, choć pojawiały się także głosy wskazujące na potrzebę uzupełnienia oferty placów zabaw (potencjalnie: ogródek przy budynku na Olbrachta 9). Jednocześnie problemem jest brak oferty przystępnej cenowo (poza zajęciami w bibliotece, które niestety z racji ograniczeń przestrzeni i czasu nie są w stanie sprostać potrzebom tej grupy), która byłaby w bliskiej odległości od domu. Obecnie zdarzają się sytuacje, w których rodzice,

w poszukiwaniu oferty spełniającej powyższe, kryteria jeżdżą na Bemowo.

DZIECI W WIEKU WCZESNOSZKOLNYM (SZKOŁA PODSTAWOWA)

Ta grupa wiekowa ma do dyspozycji zajęcia pozalekcyjne. Część z nich jest odpłatnych – odbywają się w szkołach (np. judo, język angielski) i jednej działającej na Ulrychowie szkole tańca. Bezpłatną ofertę proponuje biblioteka przy ul. Redutowej (czytanie bajek, warsztaty teatralne). Dzieci pochodzące z rodzin wymagających wsparcia mogą uczestniczyć w zajęciach organizowanych przez Ośrodek Wsparcia Dziennego prowadzony przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci (jest tam ok 30 miejsc i mogą w nich uczestniczyć osoby zapisane do placówki). Wsparcie psychologiczne dzieci otrzymują również w szkołach działających na terenie Ulrychowa. Dzieci z pobliskich szkół chodzą na zajęcia sportowe na Pływalnię lub do OSiRu.

Mimo tego, że lokalne instytucje i firmy tworzą ofertę dla dzieci, mieszkańcy Ulrychowa sygnalizowali potrzebą poszerzenia przystępnej cenowo lub bezpłatnej oferty zajęć sportowych, artystycznych, kółek zainteresowań dla dzieci. Na podstawie informacji przekazanych nam przez przedstawicieli instytucji o dużym zainteresowaniu istniejącymi zajęciami, można pokusić się

o stwierdzenie, że obecna oferta jest zbyt skromna względem potrzeb, rosnących dodatkowo wraz z pojawianiem się nowych rodzin na budowanych osiedlach. Dodatkowo, profil (stawki, program) nie zawsze jest dopasowany do potrzeb dzieci i ich rodziców.

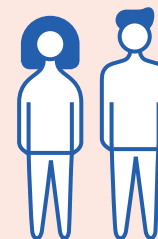
Warto jednak pamiętać, że dla tej grupy wiekowej dużą zmianą na plus może być powstanie w bliskiej przyszłości nowej siedziby Wolskiego Centrum Kultury w Parku Szymańskiego.

MŁODZIEŻ

Młodzież może uczestniczyć w odpłatnych zajęciach tanecznych, sportowych (fight club) i zajęciach pozalekcyjnych. W ramach bezpłatnych zajęć, działający na Muranowie klub młodzieżowy „Zamiast” oferuje możliwość spędzenia czasu pod opieką animatora. Osoby potrzebujące wsparcia psychologicznego, pomocy w nauce mogą korzystać również z działań oferowanych przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, choć jest ono skierowane głównie do młodszych dzieci.

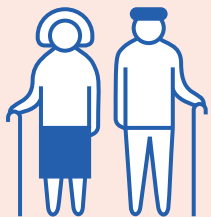
Na Ulrychowie bardzo brakuje natomiast miejsc, w których młodzi ludzie mogą po prostu spędzić ze sobą czas, rozwijać się kreatywnie pod okiem opiekuna, porozmawiać o swoich problemach w warunkach wykraczających poza instytucje takie jak szkoła.

OSOBY DOROSŁE

Osoby dorosłe mogą obecnie uczestniczyć w płatnych zajęciach tanecznych i sportowych (siłownia, fight club) i bezpłatnych spotkaniach organizowanych w bibliotece na ul. Bielskiego (klub podróżnika) oraz w Bibliotece na Redutowej (spotkania „Chwila dla Ciebie”, czyli koncerty, wykłady, spotkania z ciekawymi ludźmi).

Pewnym wyzwaniem przy ewentualnym rozszerzaniu czy uzupełnianiu tej oferty może być to, że dorośli mieszkańcy Ulrychowa dość skąpo dzielili się swoimi przemyśleniami dotyczącymi swoich potrzeb. W trakcie naszych działań diagnostyczno-konsultacyjnych pojawiały się jednak pewne propozycje (sportowe czy związane z rozwijaniem zainteresowań). Na tle innych grup, ci mieszkańcy spędzają relatywnie najmniej czasu na osiedlu w ciągu tygodnia, co związane jest zapewne z sytuacją zawodową. A jeśli są rodzicami – patrzą często przez pryzmat potrzeb dzieci.

OSOBY STARSZE

Seniorzy z Ulrychowa mogą korzystać z zajęć oferowanych przez bibliotekę (nieodpłatnie: klub dyskusyjny, mini koncerty, spotkania autorskie) kilka razy w miesiącu. Dodatkowo, ofertę oferują im klub sąsiedzki prowadzony przez Spółdzielnię Mszczonowska (np. szachy, potańcówki – ale tylko po godzinie 15). Raz w tygodniu działa klub dla seniorów „Parasol”, organizowane są też zajęcia na basenie (gimnastyka w wodzie – 5 zł za zajęcia). Na Ulrychowie funkcjonuje stosunkowo szeroka oferta, dostosowana cenowo do tej grupy wiekowej. Można ją jeszcze wzbogacić, np. o poranną ofertę lub zwiększając częstotliwość już odbywających się wydarzeń (uzupełniając np. ofertę biblioteki przy ul. Redutowej). Osobom starszym brakuje jednak przede wszystkim okazji do spotkań i rozmowy.

Na potrzebę związaną z uczestnictwem w wydarzeniach kulturalnych odpowiada częściowo działający w okresie letnim amfiteatr w Parku Sowińskiego. Odbywają się tam imprezy (m.in. koncerty, spektakle, pikniki) skierowane do różnych grup wiekowych.

Biblioteka przy
ul. Redutowej 48

nazwa instytucji →	Biblioteka Publiczna ul. Redutowa 48	Klub Osiedlowy SM Mszczonowska	Zespół Szkół z oddziałami integracyjnymi nr 65	Ośrodek Wsparcia Dziennego	ToZo Cafe	Natural Cafe	Biblioteka ul. Bielskiego 3	Fight Club Fanga	Klub „Parasol”	Wola Park – dla dzieci i rodziców	Amfiteatr w Parku im. Sowińskiego
do kogo skierowana oferta →	dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy	dzieci, dorośli, seniorzy	dzieci, młodzież	dzieci, młodzież, dorośli (rodzinnie) – zapisy	małe dzieci, rodzice, dorośli	dorośli, seniorzy, młodzież	dorośli, młodzież	młodzież, dorośli	seniorzy	dzieci młodsze	dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy
rodzaj potrzeby ↓											
potrzeba psychologicznego wsparcia – młodzież			tak					tak			
potrzeba psychologicznego wsparcia – dorośli								tak			
potrzeba by móc porozmawiać, powymieniać się doświadczeniami dot. wychowywania dzieci			tak	tak	tak (małe dzieci)					tak (o ile rodzice mogą ze sobą porozmawiać)	
potrzeba wsparcia w domowych obowiązkach (zakupy, drobne naprawy itp.)											
potrzeba pomocy w nauce dla dzieci i młodzieży	tak	tak	tak	tak							
potrzeba porad prawnych lub zdrowotnych											
potrzeba dostępnej finansowo (niedrogiej) oferty zajęć i wydarzeń – młodzież	tak		tak				tak	tak			tak
potrzeba dostępnej finansowo (niedrogiej) oferty zajęć i wydarzeń – dorośli	tak						tak	tak			tak
potrzeba dostępnej finansowo (niedrogiej) oferty zajęć i wydarzeń – seniorzy	tak	tak					tak		tak		tak
potrzeba możliwości wyrażania swoich pasji i wyrażania się artystycznie	tak	tak	tak		tak		tak	tak			tak
potrzeba miejsca do grania w gry (planszowe, komputerowe, towarzyskie)	tak	tak	tak	tak							
potrzeba „własnego” bezpiecznego miejsca spotkań dla młodzieży	tak							tak		tak	
potrzeba miejsca do spotkań i pobycia z innymi ludźmi	tak	tak			tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak
potrzeba taniej kawiarni (miejsca spotkań poza domem)		tak					tak		tak		tak
potrzeba miejsca do spędzania czasu z dziećmi lub blisko dzieci	tak			tak	tak	tak				tak	tak
potrzeba miejsca do zabawy dla dzieci	tak		tak	tak	tak	tak				tak	tak
potrzeba miejsca do uprawiania sportu		tak	tak					tak			

Z analizy oferty kilkunastu instytucji działających na Ulrychowie lub w jego bliskiej odległości widać, że w największym stopniu realizowana jest potrzeba spotkania się i przebywania z innymi ludźmi. Do miejsc, które nie tylko dostarczają konkretnych usług, ale są też miejscem spotkania i nawiązywania relacji pomiędzy mieszkańcami na Ulrychowie można zaliczyć m.in. bibliotekę, TPD, Klub „Parasol”, Klub Osiedlowy Spółdzielni Mszczonowska. Równocześnie potrzeba miejsca do spotkań nadal jest zgłaszana przez mieszkańców i to jako jedna z głównych. Problemem w dotychczasowej ofercie może być brak przestrzeni do swobodnej rozmowy, dłuższego spędzenia czasu – o różnych porach dnia i tygodnia, przystępności cenowej, czy kierowania oferty do zbyt wąskiej grupy użytkowników.

Instytucje działające na Ulrychowie proponują ofertę w obszarze zabaw dla dzieci. Jednak ograniczeniem mogą być w tym przypadku finanse (proponowane działania są w większości odpłatne). Nie mają one często charakteru angażującego rodziców.

Wydaje się, że w najmniejszym stopniu realizowana jest obecnie lokalnie potrzeba dostępu do bezpłatnych porad prawnych czy zdrowotnych oraz potrzeba bezpiecznego, własnego miejsca dla młodzieży.

Trzeba też pamiętać o dodatkowym aspekcie, czyli informacji o ofercie i usługach. Część potrzeb, o których mieszkańcy wspominali, jest realizowanych przez różne instytucje, a zgłaszanie ich przez ulrychowian może świadczyć też o niewystarczającym dostępie do informacji. Szczególnie widać było to na przykładzie Klubu Osiedlowego zarządzanego przez Spółdzielnię Mszczonowska, którego działalność praktycznie nie istnieje w świadomości mieszkańców.

Obecnie działające ulrychowskie instytucje w małym stopniu odpowiadają na potrzeby związane z dostępem do bezpłatnych porad prawnych czy zdrowotnych oraz potrzebę bezpiecznego, własnego miejsca dla młodzieży – to może być punkt wyjścia do tworzenia oferty nowego miejsca dla sąsiadów.

Aspektem wymagającym namysłu w kontekście powstającego miejsca dla sąsiadów jest współpraca podmiotów działających lokalnie. Ważne, by w toku dalszych prac wypracować model/modele współdziałania z innymi instytucjami, by się wzajemnie uzupełniać, wspierać, a nie dublować, czy konkurować ze sobą. Dotyczy to np. istniejącej obecnie oferty biblioteki i klubu sąsiedzkiego skierowanej do osób starszych i roli jaką w związku z tym powinien pełnić dom sąsiedzki.

Ważną rolę dla nowego miejsca może być też zbieranie informacji o ofercie lokalnych instytucji, by istniejąca już oferta w lepszym stopniu docierała do mieszkańców.

Doświadczenia innych miejsc aktywności lokalnej

W Warszawie działa kilkanaście miejsc o podobnym charakterze do tego planowanego przy ul. Olbrachta 9. Miejsca takie mają na celu integrowanie i pobudzanie lokalnych społeczności, tzn. wspierają mieszkańców w realizowaniu ich pomysłów, nawiązywaniu relacji sąsiedzkich, w aktywnym

spędzaniu czasu wolnego w najbliższym otoczeniu¹⁰. Miejsca te różnią się między sobą ze względu na model działania. Część z nich funkcjonuje w oparciu o model usługowy (oferta jest przygotowana i realizowana przez podmiot zarządzający miejscem, prowadzący otrzymują wynagrodzenie za swoją pracę itp.), inne opierają swoje działania na ofercie tworzonej przez mieszkańców, dla mieszkańców (dzielenie się wolontarystyczne swoimi umiejętnościami). Te dwa modele mogą się również przenikać.

W trakcie badania spotkaliśmy się z reprezentantami kilku takich miejsc działających w Warszawie, aby w oparciu o ich doświadczenia zebrać wskazówki odnośnie prowadzenia tego typu miejsca. Poniżej spisane zostały najważniejsze postulaty, wynikające z różnorodnych doświadczeń i przyjętych modeli działania:

- Tworząc miejsce dla sąsiadów w pewnym momencie można stanąć przed koniecznością podjęcia decyzji, na co kładzie się główny akcent w działaniach: **czy na pracę wzmacniającą potencjał ludzi i wspierającą ich w podejmowaniu działań i samorozwoju, czy na pomoc w rozwiązywaniu problemów poszczególnych grup mieszkańców**. Ważne jest odpowiedzenie sobie na pytanie: co jest głównym celem? To warunkuje model funkcjonowania takiego miejsca, sposób pracy animatorów, zasięg i skalę działania. Pierwszy model wybrały np. 3 Pokoje z Kuchnią, stwarzając warunki do rozwoju dorosłych z Białoleki, bazując na ich potencjałach i umiejętnościach. W tym przypadku na samym początku ważne jest wspieranie grupy „osób

¹⁰ Za stroną <https://inicjatywa.um.warszawa.pl/mal>

aktywnych” w społeczności, które z czasem będą zapraszać kolejnych mieszkańców. Drugiemu modelowi bliższa jest działalność „Piaskownicy”, skupiającej się na pracy z młodzieżą, osobami starszymi i rodzinami z dziećmi.

- Patrząc pod kątem potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców Ulrychowa, ważne jest, by **kreować takie aktywności, które nie będą zbyt mocno sprofilowane tylko do jednej grupy odbiorców** (np. zajęcia tylko dla osób starszych). Oczywiście nie dotyczy to wszystkich zajęć, ale ważne, by dominowały te możliwie uniwersalne. Dzięki temu w aktywnościach uczestniczyć będą mogli wszyscy, którzy będą chcieli, użytkownicy miejsca w naturalny sposób będą się poznawali i integrowali. Takie podejście musi być wzmacniane przez przekaz (sposób komunikacji) kierowany do społeczności.
- Warto zastanowić się nad sposobem zorganizowania przestrzeni. Jeżeli miejsce ma służyć różnym grupom i spełniać różnorodne funkcje, pomocne może być **zaprojektowanie jej w sposób elastyczny**. Oznacza to, że poszczególne pomieszczenia nie mają na stałe określonych funkcji, ale mają mobilne ściany, łatwo przemieszczane meble i w miarę neutralny wystrój. To może wspierać kreatywność mieszkańców, nie dopuszczając przy okazji do „zawładnięcia przestrzeni” przez jedną grupę, jednocześnie zapraszając różnorodne grupy do siebie.
- Najłatwiej poznać się przy herbacie lub kawie, a nic tak nie gromadzi jak **duża kuchnia** – to bardzo ważna „prawda” wynikająca z działalności różnych miejsc aktywności lokalnej

(np. 3 Pokoi z Kuchnią lub MAL-u na Paca 40). Uwzględnienie w takim miejscu funkcji kawiarnianej (dającej możliwość napicia się taniej lub darmowej kawy czy herbaty we wspólnej przystosowanej do tego przestrzeni, wspólnego gotowania, zapewnienie dużego stołu) pomaga we wzajemnym poznaniu się mieszkańców.

- Wyzwaniem jest **współistnienie w jednym miejscu młodzieży i pozostałych grup wiekowych**. Nasi rozmówcy podkreślali, że ważne jest wypracowanie jasnych zasad przebywania tej grupy w tego typu miejscach. Z jednej strony potrzeba większego nakładu pracy, aby zbudować wśród nich zaufanie i zachęcić do przyjsia. Z drugiej ich obecność może generować konflikty z innymi użytkownikami. Ze swoich doświadczeń prowadzący miejsca aktywności lokalnej rekomendują, aby młodzież miała swojego opiekuna.

6. Rekomendacje dla nowego miejsca dla sąsiadów

Poniżej zebraliśmy najważniejsze wnioski wynikające z przeprowadzonych działań diagnostyczno-konsultacyjnych, dotyczące charakterystycznych cech społeczności lokalnej i specyfiki Ulrychowa, które mogą pomóc w tworzeniu nowego miejsca dla sąsiadów.

- Mieszkańcy Ulrychowa potrzebują przestrzeni do integracji i poznania się. Nie są jeszcze grupą zintegrowaną, mającą lokalnych liderów i dlatego nowe miejsce powinno zakładać obecność animatorów, aranżujących okazje do spotkań mieszkańców. Z drugiej strony, powinno dawać przestrzeń na inicjatywy, budujące relacje międzysąsiedzkie. Dla integracji mieszkańców bardzo ważne jest zadbanie o charyzmatycznego lidera lub animatora – energia i otwartość takiej osoby może bardzo pomóc w zachęceniu sąsiadów do przyścia do placówki.

Inspiracją może być przykład Placówki Wsparcia Dziennego „Kreatywni” z gdyńskiego Oksywiu, w którym animatorki pracują ze stosunkowo biedną społecznością (to jedno z gdyńskich osiedli o dużym natężeniu problemów społecznych) i popularność tego miejsca należy w dużej mierze od charyzmatycznego zespołu prowadzących (szczególnie osoby Anny Gawrońskiej-Milczarek) i dobrych, niedrogich pomysłów na integracyjne aktywności (np. wykorzystywanie starych materiałów na zabawki-gryzaki dla zwierząt ze schroniska).

- Na Ulrychowie brakuje miejsca o charakterze kawiarnianym, pozwalającego na spotkanie się mieszkańców. Wprawdzie na osiedlu i w jego najbliższej okolicy działają dwie kawiarnie, jednak barierą są finanse. Stworzenie przestrzeni, gdzie można przyjść, posiedzieć i napić się kawy lub herbaty jest odpowiedzią na główną i ogólną potrzebę zgłaszaną przez wszystkich dorosłych, począwszy od rodziców z małymi dziećmi po osoby starsze. Przy czym wyzwaniem może być to w jaki sposób sprawić, by przestrzeń ta nie była zdominowana przez jedną grupę.

W Lublinie działa np. bezgotówkowa Kawiarnia Miłość (<https://www.facebook.com/kawiarniamilosci/>), w której za kawę, herbatę czy ciastko płaci się nieużywaną rzeczą z domu, rysunkiem lub własną pomocą (np. poprzez prowadzenie warsztatów). Podobne rozwiązania promuje krakowska Café Fińska. W Warszawie tę ideę promował Michał Mioduszecki. Realizował ją w Domku Herbacianym na Bródnie, w Café Chemiczna na Targówku Fabrycznym czy w Białoleckim Ośrodku Kultury (w ramach „Tarasu Kultury”).

- Nowe miejsce dla sąsiadów powinno odpowiadać na ważny deficyt na Ulrychowie, czyli brak miejsca wspierającego młodzież, takiego, w którym mogą się w bezpiecznych warunkach spotkać. Takie miejsce powinno stwarzać okazję do spotkań i rozmowy pod okiem wykwalifikowanego opiekuna, a nie pozostawienia

samemu sobie (odtworzącego trudne sytuacje braku wsparcia ze strony rodziców). Przydać mogą się także spotkania o charakterze terapeutycznym, zakładające rozmowę i wsparcie psychologiczne.

Niedoścignionym wzorem miejsc pełniących funkcję terapeutyczną jest świetlica prowadzona przez Stowarzyszenie Mierz Wysoko na Brzeskiej (<http://mierzwysoko.org.pl/dzialania/klub-na-brzeskiej/>), choć warto pamiętać, że jest to przestrzeń typowo dla dzieci i młodzieży, z której raczej nie korzystają seniorzy. Podobnie, warto przyrzeć się także działaniom Klubu Młodzieżowego „Kreatywni” z gdyńskiej Chylonii.

Ciekawym przykładem przestrzeni (ale dedykowanej wyłącznie młodym osobom) jest także gdyńska Wymiennikownia (<http://www.wymiennikownia.org>). Oczywiście nie wszystkie elementy jej programu i sposobu funkcjonowania wydają się pasować do kontekstu domu dla sąsiadów na Ulrychowie, ale szczególnie ciekawe wydaje się włączenie osób młodych w faktyczne zarządzanie tym miejscem i ich współodpowiedzialność za to, co tam się dzieje.

- Patrząc pod kątem dotarcia do młodzieży, przydatne może być wyjście poza mury miejsca dla sąsiadów. Ta grupa wiekowa potrzebuje więcej uwagi, zainteresowania, zbudowania zaufania, bezpośredniego kontaktu i budowania relacji w ich środowisku (czyli np. wyjście na

boisko lub do szkoły, organizowanie wydarzeń na zewnątrz, w przestrzeni osiedla itp.). Pomyślem na prowadzenie działań animacyjnych mogą być mobilne wózki animacyjne.

Prekursorem tego typu działań jest Grupa Pedagogiki i Animacji Społecznej Praga-Północ i jej Szkoła Mobilna: <https://www.facebook.com/StowarzyszenieGPAS/photos/pcb.1179686698709150/1179678115376675/?type=3&theater> (głównie działania edukacyjne i pomocowe). Podobny sprzęt wykorzystuje Białolecki Ośrodek Kultury – jest to LatoBOK skonstruowany przez Anię Płachecką w ramach projektu Lato tuż Obok Białoleckiego Ośrodka Kultury: <https://www.facebook.com/latotuzobok/photos/a.1435975236678476.1073741828.1435800606695939/1764131517196178/?type=3&theater>.

- Rodzice małych dzieci (0–3 lata) potrzebują miejsca, w którym w bezpiecznych warunkach będą mogli blisko domu spędzić czas z dziećmi. Potrzebują zaaranżowanej na potrzeby dzieci przestrzeni, wsparcia animatora, możliwości zająć z innymi dziećmi i ich rodzicami.
- Z racji niewielkiej liczby placów zabaw, z dużą nadzieją wypatrywany jest także dodatkowy plac, który mógłby powstać w ogródku przy budynku – jest to bezpieczna, ogrodzona przestrzeń, którą można by zaaranżować na miejsce zabaw dla dzieci, miejsce na spotkania na świeżym powietrzu (grill?) lub na sąsiedzkie

prace ogrodowe. Z tego punktu widzenia warto pomyśleć o maksymalnym wykorzystaniu ogrodzonej przestrzeni zielonej wokół, a może nawet powiększeniu jej.

Tutaj inspiracją mogą być np. coraz bardziej popularne ogrody społecznościowe. Sporo informacji na ich temat znajduje się na portalu: www.naszogrodspoeczny.pl. A konkretnym przykładem może być ten powstały w 2014 r. na warszawskim osiedlu Jazdów – Motyka i słońce.

- Mieszkańcy zgłaszali dużą potrzebę związaną ze wsparciem psychologicznym, pedagogicznym i prawnym, z którego mogliby korzystać dorośli i całe rodziny. Wydaje się, że nowe miejsce dla sąsiadów mogłoby wpisać się w system wsparcia dla takich osób. W zależności od możliwości finansowo-organizacyjnych miejsce to może więc oferować bezpłatną pomoc specjalistów (w formie indywidualnych spotkań i szkoleń) lub tylko informować i przekierowywać do dostępnych w okolicy ośrodkach i instytucjach udzielających wsparcia. Należy przy tym pamiętać, że dla niektórych osób łatwiej będzie przyjść, by porozmawiać o problemach do neutralnej przestrzeni niż do Ośrodka Pomocy Społecznej czy Urzędu.
- Na Ulrychowie brakuje miejsc z tanią lub bezpłatną ofertą rekreacyjną (zajęcia artystyczne, kółka zainteresowań) i sportową dla dzieci w wieku szkolnym. Nie jest jednak pewne, czy

właśnie na tą potrzebę powinno odpowiadać nowe miejsce dla sąsiadów, gdyż w ciągu najbliższych lat w Parku Szymańskiego powstanie nowa siedziba Wolskiego Centrum Kultury, które może łatwiej odpowiadać na to zapotrzebowanie. Warto jednak zastanowić się nad jakąś formą stałej współpracy, która być może mogłaby się rozpocząć jeszcze przed otwarciem nowego budynku WCK lub też w jego trakcie – przenosząc część oferty do nowego miejsca dla sąsiadów.

- Ważne, aby tworzona przestrzeń była możliwie elastyczna – by pozwalała na prowadzenie różnorodnych działań i łatwą aranżację pod kątem: spotkań, warsztatów, miejsca o charakterze kawiarnianym, salki dla dzieci, miejsca do tańca.
- Na Ulrychowie brakuje okazji do spotkań różnych grup wiekowych. Z jednej strony, tworząc ofertę, można myśleć, o działaniach skierowanych do różnych grup i ich integrujących (np. zachęcenie seniorów do czytania dzieciom, zaangażowanie mężczyzn spędzających dużo czasu na osiedlu (z grupy nadużywającej alkoholu) do pomocy sąsiadom w prostych pracach fizycznych). Z drugiej – warto planować czas i ofertę tego miejsca w sposób otwarty na jednoczesną obecność różnych grup wiekowych.
- W najbliższych latach Ulrychów będzie się zmieniał. Będzie to wynikać m.in. z rozbudowy metra czy budowy nowych osiedli w tej okolicy. Spowoduje to zmiany w społeczności. Ważne jest więc aby myśleć o miejscu

dla sąsiadów i jego funkcjach w kilkuletniej perspektywie, np. pod kątem zmieniającej się struktury mieszkańców (prawdopodobny wzrost liczby rodzin z dziećmi o lepszym statusie materialnym) a przez to także zmieniających się potrzebach (uwaga, by jednak nie zapominać o już zdiagnozowanych potrzebach i „starszych” mieszkańcach). Nowi sąsiedzi to nowe znajomości i duża szansa dla przyszłej instytucji przy Olbrachta, która może włączyć się w działania integracyjne i sprzyjać lepszemu poznaniu się mieszkańców i łatwiejszemu startowi w nowym miejscu.

- Miejsce dla sąsiadów powinno pełnić rolę punktu informacyjnego o lokalnej ofercie (zarówno pomocowej, jak i kulturalnej czy sportowej). Najprostszym rozwiązaniem może być tablica informacyjna (dająca też możliwość zamieszczania ogłoszeń przez mieszkańców), widoczna także z zewnątrz i/lub aktualizowana strona internetowa (można wykorzystać działającą już witrynę www.sasiedzki-ulrychow.pl).

Inspiracją może być np. newsletter prowadzony przez Klub Osiedlowy „Apteka” na gdyńskiej Chylonii (<http://kreatywni.ngo/centrum/newsletter>).

- Dodatkowo, dla lepszego odpowiadania na potrzeby mieszkańców, ważnym wydaje się wzajemne informowanie się o działaniach podejmowanych przez lokalne instytucje i utrzymywanie kontaktów pomiędzy prowadzącymi je osobami.

RÓŻNE INNE INSPIRACJE

- Ciekawym zbiorem inspiracji dotyczących integrowania mieszkańców są działania artystyczne w ramach projektu „Wrocław – wejście od podwórza” (<http://www.wroclaw.pl/esk-2016-wroclaw/wejscie-od-podworza-tam-dzieje-sie-kultura>). Szczególnie dopasowane inspiracje zamieszczamy poniżej:
- Myśląc o działaniach informacyjnych i edukacyjnych szczególnie przydatny może być projekt Pracowni I Komuny Paryskiej (<https://www.facebook.com/pracowniaKP45>, przeznaczona do pracy artystycznej oraz wymiany doświadczeń między lokalną społecznością, a zaproszonymi do Pracowni gośćmi (np. na temat rad osiedli czy zakładania stowarzyszeń).
- Myśląc o integracji, równie ciekawy jest projekt „Integrator” (<http://www.wroclaw2016.pl/integrator>), dzięki któremu powstała instalacja artystyczna, mogąca służyć jako ławka, plac zabaw i miejsce spotkań. Innym ciekawym przykładem, mającym przy okazji walory integrowania międzykulturowego (co szczególnie istotne na Ulrychowie), jest projekt „Przy wspólnym stole” (<http://www.wroclaw2016.pl/przy-wspolnym-stole>), zakładający ustawienie dużego wspólnego stołu z krzesłami.
- Innym zbiorem inspiracji może być publikacja „Aktywni mieszkańcy. Inicjatywy sąsiedzkie w praktyce” (http://bibliotekawolontariatu.pl/wp-content/uploads/cal_aktywni_mieszkancy

[www.pdf](#)), zbierająca zarówno dobre praktyki, jak i pokazująca ważne pierwsze kroki w pracy z mieszkańcami.

- Gdy myślimy o systemie wzajemnej pomocy sąsiedzkiej, bardzo ciekawym przykładem jest akcja „Archipelag Życzliwości”, zainicjowana przez Pawła Jordana w Domu Sąsiedzkiego w Wólce Kozodawskiej, podczas której zorganizowano system wsparcia w codziennych obowiązkach pomiędzy mieszkańcami (<http://strefadziendobry.blogspot.com/2014/09/warszawa-to-za-mao.html>). Inne ciekawe przykłady inicjatyw mieszkańców można znaleźć w drugiej części publikacji Fundacji Zmian Społecznych „Kreatywni” (<http://kreatywni.ngo/abc/>).

Załączniki

1. Ankieta
2. Spis pomysłów związanych z nowym miejscem dla sąsiadów, zgłaszanych przez mieszkańców w ankietach
3. Spis wniosków, zgłaszanych przez mieszkańców w punktach konsultacyjnych

Drodzy Mieszkańcy Ulrychowa! Drodzy Warszawiacy!

Poniższa ankieta dotyczy nowej przestrzeni dla mieszkańców, która powstanie przy ul. Olbrachta 9. Aby jak najlepiej dopasować ofertę i sposób działania tego miejsca do potrzeb mieszkańców, zbieramy w październiku informacje o potrzebach różnych grup: dzieci, młodzieży, dorosłych, seniorów.

Bardzo liczymy na Pana(i) głos, by to miejsce służyło także Panu(i).

Dane zebrane w ankiecie pozostaną całkowicie anonimowe – zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych – Pana(i) odpowiedzi będą wykorzystywane wyłącznie do celów statystycznych i przedstawiane tylko w postaci zbiorczych zestawień.

Gdybyście mieli Państwo jakiekolwiek pytania, prosimy kierować je na adres: ulrychow@stocznia.org.pl

Więcej o nowej przestrzeni dla mieszkańców na stronie internetowej: www.sasiedzki-ulrychow.pl

Instrukcja wypełniania ankiety:

Odpowiedź proszę wpisać w przeznaczone na nią miejsce lub postawić krzyżyk w kółku obok niej. Jeśli nie jest napisane inaczej prosimy o wybór jednej odpowiedzi.

I. Ulrychów – moja okolica

1 Czy często bywa Pan(i) na Ulrychowie?

- ☐ 1 Tak, bywam tu często.
→ proszę przejść do pytania **2**
- ☐ 2 Tak, bywam tu czasami.
→ proszę przejść do pytania **2**
- ☐ 3 Nie, bywam tu raczej rzadko lub jestem tu przypadkiem.
→ proszę przejść do pytania **M1** (s. 4)

2 Czy dobrze zna Pan(i) Ulrychów?

- ☐ 1 Tak, dobrze znam w zasadzie całą okolicę.
- ☐ 2 Tak, ale tylko kilka miejsc.
- ☐ 3 Nie, słabo znam tę okolicę.

3 Proszę wskazać stwierdzenia opisujące Pana(i) związki z Ulrychowem.

* Proszę zaznaczyć **wszystkie** pasujące odpowiedzi.

- ☐ 1 Mieszkam na Ulrychowie.
- ☐ 2 Mieszkam na Woli ale poza Ulrychowem.
- ☐ 3 Pracuję tu.
- ☐ 4 Uczę się tu, studiuję.
- ☐ 5 Moje dziecko/dzieci chodzą tu do szkoły/przedszkola/na zajęcia.
- ☐ 6 Mam tu przyjaciół/rodzinę, do których często przyjeżdżam.
- ☐ 7 Bywam tu często z innych powodów, jakich?

.....

→ Jeśli nie zaznaczył(a) Pan(i) odpowiedzi „Mieszkam na Ulrychowie”, proszę przejść do pytania **10** (s. 2)

4 Od kiedy mieszka Pan(i) na Ulrychowie ?

- ☐ 1 Od urodzenia, bez przerw
- ☐ 2 Od urodzenia choć z przerwami
- ☐ 3 Od lat
- ☐ 4 Nie pamiętam/trudno powiedzieć

5 Biorąc wszystko pod uwagę, proszę powiedzieć, jak Panu(i) osobiście żyje się na Ulrychowie?

- ☐ 1 Bardzo dobrze
- ☐ 2 Dobrze
- ☐ 3 Średnio
- ☐ 4 Źle
- ☐ 5 Bardzo źle

Poniższe kilka pytań będzie dotyczyło Ulrychowa. Chodzi nam o część Woli pomiędzy: ul. Górczewską od północy, linią kolejową Warszawa Gdańska – Warszawa Główna Towarowa i granicą dzielnicy Bemowo od zachodu, ul. Wolską od południa oraz al. Prymasa Tysiąclecia od wschodu)

6

Czy zna Pan(i) jakieś mieszkające na Ulrychowie osoby, które cieszą się szacunkiem lokalnej społeczności, często angażują się w lokalne sprawy, mobilizują ludzi do działania?

☐ 1 Tak, kto to jest?

☐ 2 Nie, nie znam takich osób

☐ 3 Trudno powiedzieć

7

Jak najczęściej spędza Pan(i) wolny czas?

* Proszę wskazać **co najwyżej 3** najczęściej wykonywane czynności.

- ☐ 1 czytanie/słuchanie książek, prasy

☐ 2 oglądanie telewizji, słuchanie radia

☐ 3 spędzanie czasu przed komputerem / w Internecie/granie w gry komputerowe

☐ 4 spędzanie czasu w pubach, kawiarniach, klubach

☐ 5 realizacja własnego hobby, zainteresowań

☐ 6 udział w zajęciach edukacyjnych (np. zajęcia pozalekcyjne, językowe, uniwersytet trzeciego wieku, inne wykłady i warsztaty)

☐ 7 uprawianie sportu, ćwiczeń fizycznych, rekreacyjnych, zajęcia ruchowe

☐ 8 spotkania ze znajomymi, sąsiadami, dalszą rodziną
- ☐ 9 udział w wydarzeniach kulturalnych, np. kino, teatr, koncerty, muzea

☐ 10 udział w wycieczkach turystycznych

☐ 11 udział w mszach, uroczystościach kościelnych, pielgrzymkach

☐ 12 nieodpłatna, społeczna praca na rzecz innych osób (spoza Pana(i) rodziny)

☐ 13 aktywne spędzanie czasu poza domem na świeżym powietrzu, np. spacer w parku, na placu zabaw itp.

☐ 14 nie robię nic konkretnego, spędzam czas w domu

☐ 15 nie robię nic konkretnego, spędzam czas poza domem

☐ 16 robię coś innego – co

8

Czy swój czas wolny (poza domem) spędza Pan(i):

- ☐ 1 przede wszystkim na Ulrychowie
- ☐ 2 raczej na Ulrychowie
- ☐ 3 mniej więcej po równo – na Ulrychowie i poza nim
- ☐ 4 raczej poza Ulrychowem
- ☐ 5 przede wszystkim poza Ulrychowem

9

Proszę wypisać te miejsca na Ulrychowie gdzie najczęściej spędza Pan(i) czas wolny (poza domem):

Kolejne pytania skierowane są do **wszystkich osób** bywających regularnie na Ulrychowie (nie tylko do mieszkańców).

10

Proszę pomyśleć o Ulrychowie jako miejscu do życia. Proszę wskazać, na ile zgadza się Pan(i) z następującymi stwierdzeniami.

* Proszę postawić krzyżyk we właściwej kratce przy wybranej pozycji z każdego wiersza.

	Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Trudno powiedzieć
a) Okolice jest zadbane, estetyczna.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
b) Jest tu cicho i spokojnie.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
c) Czuję się tu bezpiecznie.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

Tylko dla osób mieszkających na Ulrychowie

Tylko dla osób mieszkających na Ulrychowie

	Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Trudno powiedzieć
d) Nie ma tu znaczących różnic między mieszkańcami (np. biednymi i bogatymi).	①	②	③	④	⑤
e) Sąsiedzi są otwarci, życzliwi.	①	②	③	④	⑤
f) Można wygodnie dojechać do innych części miasta.	①	②	③	④	⑤
g) Jest tu łatwy dostęp do podstawowych usług – sklepu, apteki, przedszkola, szkoły.	①	②	③	④	⑤
h) Jest tu wiele miejsc spacerowych, zieleni.	①	②	③	④	⑤
i) Są tu miejsca do spędzania czasu dla osób takich jak ja.	①	②	③	④	⑤
j) Jest tu dobra infrastruktura (np. chodniki, place zabaw, ścieżki rowerowe).	①	②	③	④	⑤

11 Proszę zaznaczyć, na ile zgadza lub nie zgadza się Pan(i) z poniższymi stwierdzeniami na temat całego Ulrychowa.

* Proszę postawić krzyżyk we właściwej kratce przy wybranej pozycji z każdego wiersza.

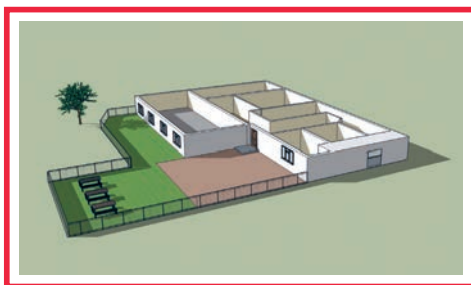
Na Ulrychowie:	Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Trudno powiedzieć
a) ...odbywa się wiele ciekawych wydarzeń (np. kulturalnych, sportowych, edukacyjnych).	①	②	③	④	⑤
b) ...są miejsca / instytucje, gdzie w razie różnych problemów można zwrócić się po pomoc.	①	②	③	④	⑤
c) ... jest wystarczająco dużo miejsc, gdzie można spotkać się ze znajomymi.	①	②	③	④	⑤

II. Miejsce aktywności lokalnej

Ta część ankiety dotyczy domu sąsiedzkiego, które powstanie w 2017 r. w budynku przy ul. Olbrachta 9.

Dom sąsiedzki to miejsce, które będzie pomagać w wymyślaniu i realizowaniu **pomysłów mieszkańców** Ulrychowa, nawiązywaniu **sąsiedzkich relacji** oraz **aktywnym spędzaniu czasu wolnego** w najbliższym otoczeniu. Ma ono służyć **różnym grupom mieszkańców** – m.in. dzieciom, młodzieży, rodzinom z małymi dziećmi, osobom samotnym, starszym, niepełnosprawnym, mieszkającym na Ulrychowie od dawna, jak i od całkiem niedawna. Takie miejsca mogą pełnić różne **funkcje, w zależności od potrzeb ich użytkowników**: np. być miejscem spotkań i spędzania czasu różnych grup mieszkańców, prowadzenia zajęć dla młodszych i starszych, doradztwa w różnych sprawach, np. prawnych, zawodowych, socjalnych czy związanych ze stylem życia.

Obok przedstawiamy plan budynku przy Olbrachta 9. Ma 160 m², składa się z 3 pokoi, kuchni, łazienki i ogrodu, które można zaadaptować na różne, przydatne lokalnej społeczności, cele.

W kolejnych pytaniach prosimy zatem Pana(ią) o zastanowienie się czego – jakich miejsc, zajęć, spotkań – brakuje Panu(i) na Ulrychowie i odpowiedzieć na poniższe pytania.

12 Proszę pomyśleć ogólnie o mieszkańcach Ulrychowa i ich potrzebach. Jak Pana(i) zdaniem mogłoby być wykorzystane to miejsce?

13 Proszę teraz pomyśleć o sobie, swojej rodzinie i znajomych. Proszę wyobrazić sobie, że może Pan(i) sam(a) lub wraz ze znajomymi/rodziną zagospodarować dowolnie jedno pomieszczenie w tym budynku (lub część ogrodu). Na co by je Pan(i) przeznaczył(a)?

III. Metryczka

M1 Płeć:

- ① Mężczyzna
② Kobieta

M2

W którym roku się Pan(i) urodził(a)?

____ r.

M3

Jakie jest Pana(i) wykształcenie?

- ① podstawowe
② gimnazjum
③ zasadnicze zawodowe
④ średnie (liceum, technikum)
⑤ niepełne wyższe
⑥ wyższe

M4

Jaka jest obecnie Pana(i) sytuacja zawodowa?

- ① Mam stałą pracę
② Pracuję dorywczo
③ Jestem bezrobotny(a)
④ Jestem emerytem(ką)/rencistą(ką)
⑤ Uczę się / studiuję
⑥ Nie pracuję / zajmuję się domem
⑦ Jestem na urlopie wychowawczym / macierzyńskim
⑧ Nie pracuję z innych powodów
⑨ Inna sytuacja: jaka?

M5

Jak Pan(i) ocenia sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego?

- ① Bardzo dobrze
② Raczej dobrze
③ Ani dobrze, ani źle
④ Raczej źle
⑤ Bardzo źle

Skąd wziął/wzięła Pan(i) ankietę?

Bardzo prosimy o podanie adresu miejsca/instytucji/organizacji, w której otrzymał/a Pan(i) ankietę – zebranie tych informacji pozwoli nam ocenić gdzie jeszcze warto pójść by zdobyć opinie jak największej grupy mieszkańców.

Bardzo dziękujemy za czas poświęcony na wypełnienie ankiety!